

ONZE VOGELS

46e jaargang no. 1, 1985

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

seel

De

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, alsook op 18/2 - 19/2 - 5/4 - 9/4
en 17/5 1985.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, A.J.F. Lammerse,
E.J. Lensink, W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit,
H.J. Veerkamp en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 48,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wend men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

A.P. Wessels, Postbus 1591,
3000 BN Rotterdam, telefoon (010) 19 70 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnementsnummer. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot e met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 6535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BE Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels

Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPAKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 18 februari 1985.

IN DIT NUMMER

	pag.
Baardmannetje en schubbenkopje	4
Bobbel 1	7
De Amazone ochrocephala oratrix	8
Sommige vogels leven in groepen en andere juist niet	9
Skelet bij de vogels	10
Goudborstduif	17
Hyacint	18
Feather Duster	19
De Goudvink	19
Het Europees baardmannetje	20
De Patrijs	21
De Witborst rietvink	23
De Valkparkiet	26
Californische Kuifkwartel	28
Zebra vinken in 50 kleurslagen	29
Het kweken van Europese vogels	30
Voor u bekeken, de 'Nieuw-Zeelandse Ielvogels'	32
Wat lezers schrijven	34
De volière van de maand	35
Vraag en Aanbod	37
Vingerhoedskruid	41
Korte berichten	46
N.B.v.V.-Service, N.B.v.V. Boekenservice	47

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Wolro	6
CéDé Vogelvoeders b.v.	15
F. Thijssen, Fauna metaalwaren b.v., S.T.T., VNK,	
Stem van 't Hart, Fauna metaalwaren b.v.	16
Ijsselhal, Edelchemie Panheel, Blankestijn's	
Pet Farm b.v., Patrick Hens, Gehu,	
Fauna metaalwaren b.v.	22
W. Rouppe van der Voort, Orni Mondo, Harry Oolman,	
Fauna metaalwaren b.v., Aves producten	36
Dibevo, Fauna metaalwaren b.v., Witte molen	39
Holland diervoeders b.v.,	41
Meta	42
Fauna metaalwaren b.v.	43
Langhout's Dier-Home	44
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	45
Rein v.d. Veen, Animal	47
Witte molen	48

Foto voorplaat: Baardmannetje

Foto: Horst Bielfeld

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 62 29 22.

Foto's Horst Bissfeld

Baardmannetje en schubbenkopje

Aanleiding tot dit eerste artikel in het nieuwe jaar, is het voornemen van de redactie om gedurende de eerstvolgende jaargangen te trachten elke maand één weversort onder uw aandacht te brengen. Inmiddels is er de beschikking over een ruim aantal kleurenfoto's van deze, alleen al vanwege hun nestbouw, zeer interessante groep van vogels. Bovendien liggen vele weversorten binnen het bereik van de vogelliefhebber, immers import vindt nog regelmatig plaats.

Misschien zult u zich afvragen wat dan het schubbenkopje en het baardmannetje daarmee te maken hebben. Welnu, vroeger waren deze beide soorten wetenschappelijk ingedeeld bij de wevervogels. Later hebben verschillende auteurs ze in een aparte onderfamilie geplaatst, Sporopipes, omdat men van mening was dat ze eigenlijk toch niet als echte wevervogels beschouwd kunnen worden. Hoe dan ook, de beide hoofdfiguren staan in elk geval zo dicht bij de wevers dat het startschot van de nieuwe serie niet anders dan door deze twee gegeven kan worden.

Baardmannetje (Sporopipes squamifrons)

Voorhoofd en midden bovenkop zijn bedekt met zwarte veertjes met witte puntzoompjes welke dat zo fraaie en fijne schubbeffect veroorzaken. Teugels en kin zwart alsmede de baardstrepen op de keel. De rest van de bovenkop, de kopzijden, nek en rug zijn grauwgrijs. Vleugeldekveren, kleine slagpennen en staart zwart met witte zomen. De rest van de vleugels is donkergrijs. Onder-

delen witachtig grijs, ogen bruin, snavel roze hoornkleurig en poten licht hoornkleurig.

Zowel het 10 cm grote mannetje als het evengrote popje zijn gelijk van kleur en tekening. Geslachtsonderscheid is derhalve erg moeilijk en enige houvast heeft men aan de zang welke uitsluitend door het mannetje wordt voortgebracht. Ze leven in met doornachtige struiken begroeide steppen maar ook in cultuurgebieden in Zuid Angola, Zuidwest Afri-

ka tot westelijk Oranje-Vrijstaat, West-Transvaal en West-Rhodesië.

De nesten zijn omvangrijk en gebouwd van grassen. Ze broeden in kleine kolonies. De 3 tot 5 eitjes worden afwisselend door man en popje bebroed en de nachten vertoeven beide vogels op het nest. De broedduur is ongeveer 14 dagen. Jonge baardmannetjes worden menageneeg uitsluitend dierlijk voedsel waaronder vooral mierenpopjes, grootgebracht. In een later stadium nemen ze ook graszaden op.

Schubbenkopje (*Sporopipes frontalis*)

De schubbenkopjes zijn iets groter dan de baardmannetjes, namelijk 12 cm. Voorhoofd, bovenkop en baardstreep zwart met witte puntjes. Krui en nek roestbruin, mantel en stuit rozeachtig bruin, vleugels en staart grauwgrijs met witachtige veerzomen. Kopzijden en borst grijsachtig en de verdere onderdelen lichtgrijs met roestbruinachtige flanken. Ogen donkerbruin, snavel roze hoornkleurig, poten licht hoornkleurig. Mannetjes en popjes zijn gelijk van kleur en tekening en ook hier biedt de zang en de balts van de man enige uitkomst bij het samenstellen van een paartje.

Buiten de broedperiode leven ze gezellig in niet al te grote groepen. Het zijn bewoners van steppen en woestijnachtige gebieden van Senegal tot Noord Ethiopië, zuidwaarts tot Tanzania. Tijdens het broedseizoen leven ze paarsgewijs. De nesten, welke groot en omvangrijk zijn, worden van grassen gebouwd in doornige struiken, hangend aan takeinden, op hoogten variërend van 3 tot 5 meter. Een legsel bestaat uit gemiddeld 4 eieren welke een grauwoogachtige schaal hebben met donkerbruine langvormige vlekken. Mannetjes en popjes broeden afwisselend gedurende 14 dagen. Op een leeftijd van 3 weken verlaten de overwegend vaal bruinkleurige jongen het nest. Beide oudervogels brengen ook hun jongen groot en ze doen dat in hoofdzaak met insecten. Hun voedsel zoeken ze veelal op de grond en naast allerlei insecten worden ook graszaden opgenomen.

Buiten de broedtijd gebruiken de schubbenkopjes vaak verlaten wevernesten om er de nachten in door te brengen.

Voor beide vogelsoorten geldt dat ze na aankoop zorgvuldig geacclimatiseerd moeten worden. Ze hebben in het begin warmte nodig en pas als de buitentemperatuur behagelijk is te noemen, mogen ze naar de buitenvolière verhuizen. Tijdens de winters is onderbrenging in een licht verwarmde ruimte noodzakelijk.

Ze kunnen redelijk tot goed met anderssoortige vogels van gelijke grootte worden samengehouden. De schubbenkopjes gedragen zich vriendelijker dan de baardmannetjes.

Het kweken met deze vogelsoorten is beslist niet gemakkelijk en derhalve zeker niet algemeen. Niettemin hebben we al sedert het begin van de jaren zestig, soms wel met lange tussenpozen, eigen kweek exemplaren op de bondskampioen gezien.

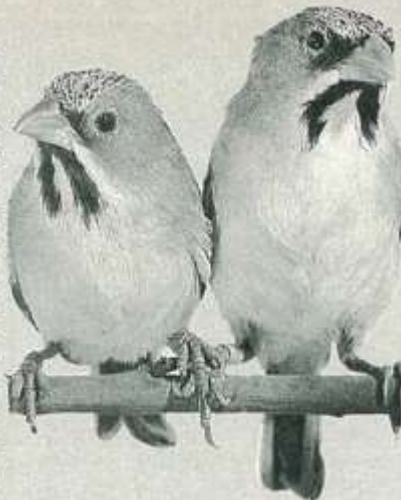
Naast een goed mengsel tropenzaad, trosgierst, gekiemd zaad en wat groen, is een gevarieerd aanbod van levend voedsel, zoals meelwormpjes, buffalwormpjes, mierenpopjes, bladluus, vliegjes etc. vereist. Vooral dat kan tot een geslaagde kweek bijdragen.

Van **Luciën Pieters**, Jansenijslaan 73 in Hulst, ontvingen we een uitvoerig verslag van zijn ervaringen met het kweken van **baardmannetjes**. In 1981, zo schrijft hij, kocht ik 2 baardmannetjes en omdat er geen uiterlijk verschil tussen mannetjes en popjes waarneembaar is, kon ik alleen maar hopen dat het een koppeltje was. In eerste instantie werden beide vogels gedurende ongeveer twee maanden, gehuisvest in een dichte kooi. Als voedsel verstrekte ik ze een goed mengsel tropenzaad, een beetje eivoer en af en toe een meelwormpje. Toen de temperatuur buiten wat meer behagelijker was zijn de vogels ondergebracht in een buitenvolière. Ik kon nog steeds niet waarnemen of de beide vogels inderdaad een paartje vormden. In september van dit jaar heb ik de vogels weer binnenshuis gehaald. Zoals de meeste van mijn vogels heb ik ze in mei 1982 weer in de buitenvolière met aansluitend binnenhok gebracht. Na enkele dagen gedroegen de vogels zich duidelijk onrustiger en begonnen ze ook steeds meer achter elkaar aan te jagen. Toen ze nog binnen opgekoooid zaten, overigens in een onverwarmde ruimte ook gedurende de winter, heb ik bij een van de vogels een gekleurd ringetje aan de pootjes bevestigd zodat ik ze beter van elkaar kon onderscheiden. Al spoedig begonnen de vogels een nest te bouwen en als materiaal gebruikten ze daar hout, sisaltouw en mos voor en als nestplaats kozen ze een aan de wand van het binnenhok bevestigde bos brentakken. Allebei de vogels waren daarbij zeer actief. Het nest werd voorzien van een schuin omhoog lopende insluipgang met diep daaronder een met kleine veertjes en mos gestoffeerd nestkuiltje. Na enige dagen miste ik steeds een van de baardmannetjes en toen op een gegeven moment beide vo-

gels in de buitenvolière vlogen nam ik de kans waar om nestcontrole uit te oefenen. Met behulp van een spiegelkje en een zaklantaarn kon ik constateren dat er in dat nestje 3 bruin gevlekte eitjes lagen. Toen pas wist ik zeker dat ik tenminste één popje bezat. De andere vogel hield zich tijdens het broeden van de ene, voornamelijk bezig met het bouwen van een tweede nestje. Het model van dat nestje week duidelijk af van het eerste, het was namelijk van boven geheel open. Ongeveer 13 dagen nadat ik nestcontrole had uitgeoefend, trof ik beide baardmannetjes hangend tegen het gaas. Ik vermoedde al direct dat ze jongen hadden en nu bezig waren om te trachten levend voer te snappen. Ik gooide wat extra meelwormen in de volièr maar daar wisten ze eigenlijk niet goed raad mee. Vandaar dat ik er toen maar direct op uit ging om te trachten aan mierenpoppen te komen. Dit gelukte vrij snel en zodra ik daarvan wat in de volièr had gezet vlogen beide vogels er direct op af om vervolgens beurtelings het nest in te gaan, kennelijk met de bedoeling de jongen te voeden. Uit deze reactie van de vogels maakte ik op dat op dat moment mierenpoppen het juiste voedsel vormden. Ongeveer 8 dagen later, heb ik de beide oudervogels van het nestje af gejaagd en ze voor een korte tijd opgesloten in de buitenvolière. Op die manier kon ik rustig nestcontrole uitoefenen. Het was erg moeilijk om de jongen uit het nestje te halen zonder dat nestje te beschadigen.

maar met veel geduld en behulp van een in alle bochten wringend lepeltje gelukte dat. Ik heb ze, ze waren er al groot genoeg voor, toen gelijk met 2,3 mm ringen geringd. Hierna liet ik de oudervogels weer in het binnenverblijf en mocht ik constateren dat mijn activiteiten niet nadelig voor de jonge vogels bleken te zijn geweest. Direct bij binnenkomst vlogen de oudervogels op de mierenpoppen af om ze terstond weer door te geven aan hun jongen. Toen de jongen ongeveer 18 dagen oud waren vlogen ze uit en werden nog enige tijd door beide oudervogels gevoerd. Jonge baardmannetjes missen de zo fraaie koptekening en zijn overwegend grijszet van kleur. Direct nadat de jongen waren uitgevlogen, knapten de oudervogels het nest weer op en begonnen ze aan het volgende broedsel dat uit 4 eieren bestond. De daaruit uitgekomen jongen hebben echter maar vijf dagen geleefd. Tijdens die tijd was het erg wisselvallig weer en het kan best dat dat de oorzaak van het zo vroege doodgaan is geweest. Het daarop volgende jaar, 1983, kweekte ik van datzelfde ouderkoppel 8 jongen uit 3 broedsels. Ik had toen overigens wel het voederschema veranderd. Van toen af kregen ze om 6, 9, 12, 15 en 19 uur vooral levend voedsel. Uiter-

aard heb ik daarbij erg veel hulp gehad van mijn vrouw, zonder haar zou ik niet zo veel vogels op stok hebben gekregen. Om 6, 12 en 19 uur kregen de vogels verse mierenpoppen en om 9 en 15 uur buffalowormpjes. 's Avonds werd er tevens nog wat ervoer gemengd met gekiemd zaad gegeven. Hierdoor groeiden de jonge vogels duidelijk sneller en kon ik ze reeds op de vijfde dag ringen.

Ik heb inmiddels wat eigen kweek baardmannetjes kunnen ruilen zodat ik

in 1984 met 3 onverwante kweekkoppels verder kon. Alle drie de koppels hebben jongen grootgebracht. Eén paartje had een nestje gemaakt in een nestkastje en daarin was veel gemakkelijker nestcontrole uit te voeren. Eén koppel had ik in een broedkooi geplaatst en ook dat koppelje kwam tot broeden in een nestkastje, maar zij hebben hun jongen laten doodgaan. Na drie jaar met baardmannetjes te hebben gekweekt zijn me enkele bijzonderheden opgevallen. Zo bouwt de man altijd een tweede nestje dat van boven geheel open is en dat hij dan zelf als zit- of rustplaats gebruikt. Een ander opvallend verschijnsel is dat als het popje nog aan de leg is en nog niet tot echt broeden is gekomen, zij bij het verlaten van het nest de eieren met wat mos of uitgeplozen touw afdekt. Baardmannetjes gaan niet gelijk tot broeden over maar pas als een legsel nagenoeg compleet is. De broedduur bedraagt 13 dagen. Als er jongen zijn is het noodzakelijk om verse mierenpoppen te verstrekken. Tegen de tijd dat ik de jongen moet ringen, maak ik geleidelijk aan de inhuipgang wat ruimer, zodat ik dan wat gemakkelijker de jonge vogels uit het nestje kan halen.*

Redactie

Wat deed de heer L. Dijkstra uit de Osingastate 22, Leeuwarden (telefoon 058-671880) aan zijn eigen konditie en ook voor de vogels????Hij plaatste de

WOLRO ELEKTRONISCHE LUCHTREINIGER (f. 269,-)

Dit is zijn relaas erover:

„In januari 1983 moest ik op advies van de longarts mijn vogels opruimen i.v.m. mijn allergie. Om met mijn hobby te stoppen moest ik toch nog eens goed nadenken. Ik besloot een Wolro Luchtreiniger te kopen. Sindsdien heb ik geen last meer en kan gewoon mijn vogels houden.

En de vogels zijn ook in een prima vorm”

De luchtreinigers halen STOF, STANK en BAKTERIE uit de lucht.

Is ook uw gezondheid u iets waard, bel dan nu 010-135501 en bestel direkt of vraag het gratis handboekje over luchtreinigen.

WOLRO
LUCHTREINIGING

HARINGVLIET 90
3011 TG ROTTERDAM
010-135501 of 01807-18912

INFORMATIEBON

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

_____ stuks à f. 269,- _____ folders.

Bobbel 1

TOELICHTING:

BOBBEL is een afkorting van **Beknopt Overzicht Basis-Begrippen ErfelijkheidsLeer**. In deze artikelenserie zal getracht worden, rekening houdend met recente onderzoeken, de lezers inzicht te verschaffen omtrent erfelijkheid en de consequenties daarvan. Voor zover dat mogelijk is zal de stof aangeboden worden in een zo begrijpbaar mogelijke vating, hetgeen inhoudt dat de niet vertaalbare moeilijke woorden gewoon gebruikt zullen worden. Het ligt niet in de bedoeling om de materie toe te spitsen op een bepaalde groep vogels, de te behandelen onderwerpen zijn op vogels in het algemeen gericht. Bestudering van de bobbels in totaliteit zal er toe leiden dat duidelijk wordt wat wel en wat niet als erfelijk aangemerkt kan worden, daarover bestaan immense misverstanden. Voor lezers die in het geheel geen inzicht bezitten in de erfelijkheidsleer zullen een aantal stellingen geformuleerd worden, uitsluitend met het oogmerk hen een aantal steunpunten te verschaffen.

Stelling 1:

Erfelijk is alles dat van generatie op generatie wordt overgedragen binnen enge grenzen en dat verankerd ligt in het chromosomenbezit van de vogel.

UITWERKING:

Alles wat leeft en groeit bezit chromosomen, dat geldt dus ook voor vogels. Chromosomen komen voor in paren, het aantal chromosomenparen kan zeer sterk uiteenlopen. Albatros - Beo - Cubavink - Duif - Ekster - Florino - Groenling - Helenafazantje - Indische nonpareil - Japans meeuwtje - Kernbijter - Lijster - Maina - Napoleonneetje - Oeverzwaluw - Papegaai - Quetzal - Rijstvogel - Sjs - Torenvalk - Uil - Vink - Wida - Xema sabini (vorkstaartmeeuw) - Ijvogel - Zebra vink, al deze vogels lopen letterlijk en figuurlijk van A tot Z uiteen waar het gaat om het bezit aan chromosomenparen. Dat zal ook voor U niet ongelofwaardig zijn. Maar, één stapje verder wordt het al moeilijker, er zijn een aantal verschillende beo's, er zijn veel soorten papegaaien, veel soorten lijsters en uilen en vinken en... Ook die verschillen onderling in chromosoomsortering, zo heeft een kerkuil zeker een ander chromosoombezit dan de ransuil, een grijze roodstaart een ander chromosoombezit dan een geel-

voorhoofdamazonepapegaai etc. etc. In het algemeen wordt het chromosomenbezit niet de sortering genoemd, men noemt dat het **chromosoomgarnituur**. Hoe zeer chromosoomgarnituren van elkaar kunnen verschillen, zij hebben toch een belangrijk ding gemeen, de garnituren zijn specifiek voor de soort. Zo komt uit twee spreeuwen nooit een lijster, zo komt uit twee grijze roodstaarten nooit een amazonepapegaai, uit kleurkanaries komt nooit een vink. En toch zijn het allemaal vogels! Weer een stapje verder, 2 vinken leveren nooit een appelvink op, twee appelvinken leveren nooit een goudvink op, twee goudvinken leveren nooit een vink op, toch zijn het allemaal vinken! De reden? Het antwoord op die vraag kan eenvoudig gegeven worden, het chromosoomgarnituur van bijv. de goudvink bezit niet de instructie om de verschijningsvorm van de vink te laten verschijnen, die erfelijke eigenschap zit niet in het "pakket". Het garnituur van de goudvink is in staat om goudvinken te reproduce-

ren en dat is dat. Deze vrij strikte beperking van mogelijkheden is een dwingende eis, als de beperking niet bestond zou het voortbestaan van de soort aan een zijden draadje komen te hangen. Datzelfde chromosoomgarnituur van de goudvink laat wel de mogelijkheid open voor kleurafwijkingen, al dan niet tot stand gekomen door een mutatie. Is dan niet iedere kleurafwijking het gevolg van een mutatie? Nee, dat is inderdaad niet het geval, kleurafwijkingen kunnen ook ontstaan door een ontwikkelingsstoring tijdens het groeiproces, door een voeding die remmend of stimulerend werkt, door chemische verontreiniging van de leefomgeving (het biotoop) of door een combinatie van genoemde oorzaken. Daar waar de kleurafwijking wél het gevolg is van een mutatie moeten andere normen aangelegd worden, die andere normering zal in BOBBEL 2 aan de orde komen, TOT DAN!

K.R.

Bestuur en Redactie

Wensen u voor 1985 alle goeds.

De Amazona ochrocephala oratrix

(Dubbele geelkop amazone)

door R.R.M. v.d. Hoef

De dubbele geelkop amazone is een vogel van 41 cm lang, de kop en hals zijn geel en het overige van het lichaam groen met een blauwachtige glans. De staartveren zijn groen en aan de basis rood met gele punten. De vleugelboog en de vleugelspiegel zijn rood, af en toe komen er losse gele veren voor.

Ze hebben een witte oogring en een rode iris, de snavel is lichtgeel met een gele washuid en ze hebben lichtbruine poten. Dit is een beschrijving van de pop, de man is namelijk een *Amazona ochrocephala tresmariae*, deze is qua uiterlijk precies eender als de pop doch bezit meer geel in de kop, is iets groter en heeft bovendien gele dijbenen.

Ze wegen \pm 750 gram.

Deze grote levendige vogels zijn minder geschikt om als kooivogel te houden dan de kleinere soorten. De broedtijd bedraagt 24-30 dagen. De jongen worden blind geboren en zijn helemaal kaal. De ogen zijn na ongeveer 28 dagen open en de veerstoppels beginnen dan door te komen. De jongen moeten, 14 dagen oud, geringd worden met 12 mm ringen.

In december 1982 kocht ik een koppel geelkop amazones (*Amazona ochrocephala oratrix*). Dit bleek later geen koppel te zijn maar twee poppen. Ik kon een pop ruilen voor een man, ik deed dit in goed vertrouwen en werd in de maling genomen, want de "man" bleek ook een pop te zijn. Ik zat nu wéér met twee poppen en ik besloot er nog een bij te kopen. Ik ging naar een winkel in A'dam en er bleken vijf dubbele geelkoppapegaaien te zitten.

Eén van deze vogels bleek een *Amazona ochrocephala tresmariae* te zijn. Deze vogel was ook veel forser en groter dan de andere vier vogels. Ik besloot deze te nemen. Twee dagen later ben ik voor de derde keer naar dr. Kaal in A'foort geweest en na het endoscopische geslachtsonderzoek bleek het een man te wezen. De twee poppen die nog thuis zaten waren van de ondersoort *oratrix* en ik vroeg de dokter om raad. Hij zei dat kweken wel kon en ik met de vogel naar

huis. Thuis gekomen stonden er drie kooien klaar. De man ging in de middelste kooi en de poppen in de buitenste twee.

Dezelfde middag nog zocht de man toenadering bij een van de poppen. Ik besloot de twee kooien open te zetten en spoedig daarna ging de pop bij de man de kooi in. De vriendschap tussen de beide vogels was begonnen. De vogels bleven tot eind mei in de binnenvolière en inmiddels was er een buitenvolière gebouwd (zie *Onze Vogels* april 1984).

De vogels (allebei import) zijn nu iets schuwer dan toen ze binnen zaten. Bij het minste en geringste geluid gaan ze het broedblok in. Dit is een ton in het nachthok. Vanaf de tweede week van augustus 1983 zag ik de pop steeds minder in het gezelschap van de man. Ik dacht, misschien liggen er wel eieren. Nestcontrole kon ik niet uitvoeren daar de man zeer agressief was. Een week later ongeveer, zag ik de man en pop bij de voertafel en ik nam mijn kans waar. En ja hoor, er lagen twee eieren, weliswaar onbevrukt naar later bleek. De eieren werden na 30 dagen verwijderd en alles ging weer zijn normale gangetje, totdat ik eind oktober de pop weer kwijt was. Ik kon nu weer geen nestcontrole uitvoeren, doch na \pm 2 weken kon ik kijken en nu lagen er drie eieren. Deze waren, naar later bleek, ook onbevrukt. Dit klinkt bij menig kweker misschien ongelooflijk in de oren, maar het is toch waar.

Mijn hoop werd nu gevestigd op een nieuw broedseizoen in 1984. Het warme weer liet lang op zich wachten; eindelijk was het dan zover. Zondag 13 mei werd een poging tot paring waargenomen en precies twee weken later was ik de pop weer kwijt. Ditmaal kon ik heel moeilijk in de vlucht komen doordat de man zich nog agressiever deed voorkomen. Op 15 juni kreeg ik de kans om nestcontrole uit te voeren omdat ze alle twee naar buiten kwamen om een bad te nemen. Het resultaat; maar liefst VIER BEVRUCHTE EIEREN. Ik liet de vogels zo veel mogelijk met rust daar ik bang was dat de vogels de eieren in de steek zouden laten. Een paar dagen voor het uitkomen van de eieren probeerde ik nog een keer te controleren, maar ik werd nu aangevallen door de man met als resultaat een hoofdwond en een wond in mijn hand. Ik wist dat ik één van de agressiefste soorten had, maar dat ze zo agressief waren, nee, dat had ik niet gedacht.

Op de ochtend van maandag 25 juni hoorde ik bedelgehuidjes uit het broedblok komen. De volgende dag was de man in de buitenvlucht en de pop zat nog op het nest. Ik deed de toegang tot het nachthok dicht en ik kon nu in het blok kijken. Ik zag drie havle eierschalen liggen maar kon geen jong zien. Ik wist wel dat er zeker twee jongen waren. De daarop volgende dagen kon ik niet in de buurt van het blok komen.

Zaterdag 30 juni kon ik weer in het blok kijken en zag nu drie jongen waarvan er een voor de pop lag met een goed gevulde krop. De andere jongen werden door de pop beschermd.

Het is vandaag 7 juli en de jongen zijn om half twaalf geringd, dit ging zonder moeite. Van de vier eieren zijn er drie uitgekomen. In het vierde ei zat een volledig ontwikkeld jong. Het is mij nog steeds een raadsel waarom dit jong niet ter wereld is gekomen.

Het voedsel wat ze krijgen is: Hoofdvoer – Bogena Papegaaienkernelvoer – Opfok en krachtvoer – Grote Parkietzaad met TOVO opfok-/krachtvoer voor parkietachtigen vermengd en dit wordt nu gemaakt met een flinke scheut Roosvicee. Daarbij krijgen ze drie keer per dag een snee brood geweekt in water.

Dit alles wordt goed opgenomen door de ouders. Op bijgaande foto ziet u de jongen op tafel.

Ik hoop dat de mensen die dit lezen en die ook een papegaai (of koppel) bezitten er mee proberen te kweken.

Sommige vogels leven in groepen en andere juist niet.

door Wiel Höppener

Op het gazon in mijn tuin strijkt een zwerm spreeuwen en soms ook een groep mussen neer. Ze komen af op etensresten, broodkorstjes of andere snavelkost die daar voor hun is neergezet. Rustig en zonder vechtpartijen krijgt ieder het zijne mee. Als ze worden gestoord, vliegen ze met zijn allen weg en even later komen ze weer allemaal terug. Deze vogels leven in groepsverband.

Als in diezelfde tuin twee merels hun voedsel zoeken en ze komen te dicht in elkaars buurt, dan ontstaat er een kibbelpartij en als zij worden gestoord, vliegt ieder een andere kant uit. Zij leven dus liever op hun eentje, behalve in het broedseizoen. Hoe komt het dat sommige vogels in groepen leven en andere juist niet?

Er zijn diverse redenen voor vogels om in groepen te leven. Het groepsleven biedt veiligheid. Een groep beschikt over meer ogen en oren, zodat eventuele aanvallers veel sneller worden opgemerkt. En als er aangevallen wordt, is er altijd meer kans dat je buurman wordt weggesleept en sneuvelt dan jezelf.

Sommige soorten gaan gezamenlijk in de verdediging, wanneer ze aangevallen worden. 's Zomers zie je soms een zwerm kleine vogeltjes een buizerd of een andere roofvogel verjagen. Dat is dan actieve verdediging. Passieve verdediging komt ook voor. Sommige vogelsoorten kruipen dicht opeen als er een roofvogel in zicht komt. De roofvogel wacht zich wel om in zo een troep vogeltjes neer te vallen. Daarvoor ziet het er van boven veel te gevaarlijk uit.

Leven in groepen betekent vaak ook dat je gebruik kan maken van de kennis en ervaring van je soortgenoten. Bijvoorbeeld, wanneer een vogel een rijke voedselbron heeft gevonden, zal hij dit doorgeven aan zijn soortgenoten.

Als er zoveel voordelen zitten aan het leven in groepen, dan vraag je je af, waarom er dan nog zoveel vogels zijn, die niet in groepen leven, maar in hun eentje of per koppel.

Het is wel bekend, dat er maar weinig insecten-etende soorten in groepen leven, terwijl dat bij zaadeters veel meer voorkomt, maar daarmee is het waarom nog niet beantwoord.

Uit onderzoeken door verschillende ornithologen bleek, dat het al of niet in groepen leven in de meeste gevallen te maken heeft met de spreiding van het voedsel, of met de manier van voedsel vinden en hier denk ik vooral aan die watervogels die individueel het strand afzoeken op zoek naar wormen of andere snavelkost die de zee te bieden heeft.

Wanneer in een bepaald gebied weinig aanbod van voedsel is voor een bepaalde vogelsoort, dan is het begrijpelijk, dat een vogel in zijn eentje meer kans heeft om aan voldoende voedsel te komen, dan wanneer hij samen met een groep is. Hoe meer ruimte hij voor zichzelf heeft (ik denk hier aan een territorium) hoe gemakkelijker hij aan voedsel kan komen.

Dit is volgens mij één van de waarschijnlijk wel meerdere verklaringen, waarom sommige vogelsoorten in hun eentje leven.

En met de mededeling dat ik géén ornitholoog ben en bijgevoel de plank volkomen mis kan slaan, eindig ik dit artikel, waarvan ik de tekst voor dit laatste gedeelte in grote lijnen heb weergegeven, uit een bijdrage van de heer C. Willekens in het maandblad "De Witte Spreeuwen".

Hoewel dit artikel geen betrekking heeft op mijn eigen ervaring, ben ik van mening dat we uit de kennis van onze Vlaamse sportvrienden de nodige lering kunnen trekken. In die zin groet ik u allen hartelijk en zeg zoals gewoonlijk, tot de volgende keer.

ysel

De

Skelet bij de vogels

Vogels hebben een groot aantal beenstukken en andere structurele bijzonderheden met alle andere gewervelde dieren (met inbegrip van de mens) gemeen. Door de ontwikkeling bij verschillende dieren te vergelijken, kunnen ze worden herkend. Men kan dit ook doen door de bevestiging aan andere beenstukken te bestuderen. Overigens kunnen vorm en functie sterk gewijzigd zijn.

Neem nu bijvoorbeeld eens het dijbeen van een zoogdier, een vogel, een reptiel en een amfibie (een kikker of een pad bijvoorbeeld). De genoemde diergroepen lopen sterk uiteen, maar dit neemt niet weg, dat het dijbeen gemakkelijk kan worden herkend als hetzelfde beenstuk, dat ze allen van hun gemeenschappelijke vissenvoerouders erfdien. Heeft een lichaamsdeel dezelfde oorsprong als een deel van het lichaam van een ander dier, dan heet dit **homoloog**, hoe sterk de functie ook veranderd blijkt te zijn. De arm van de mens, de voorpoot van een reptiel en een amfibie, alsmede de vleugel van een vogel zijn **homoloog**. **Analoog** noemt men lichaamsdelen met dezelfde functie, maar van totaal verschillende oorsprong. Een goed voorbeeld hiervan is de inseklevleugel en de vogellevleugel: de eerste ontstaan als uitbreiding van de huid en de tweede behorend tot het beenweefsel. Zoals bekend, komt dit laatste bij insecten niet voor en zijn ze in het bezit van een uitwendig skelet in de vorm van het chitinepantser.

Maar hoe het ook zij, niet alleen het uiterlijk van de organen, maar ook dat van de dieren zelf kan bijzonder misleidend zijn. Zo werd vroeger algemeen gedacht, dat walvissen echte vissen waren. Ze leefden immers in het water,

hadden een staart en op borstvinnen gelijkende ledematen en bovendien gedroegen ze zich als vissen. Had men in die tijd het skelet van andere gewervelde dieren met dat van de walvis vergeleken, dan had men ongetwijfeld tot de verwantschap van de walvis met de landzoogdieren geconcludeerd. In de borstvinnen blijken zich beenstukken te bevinden, die bij de hand, de pols en de arm behoren. Om aan de eisen die het zwemmen stelt, te voldoen, zijn deze

prof. dr. Anthonie Stolk

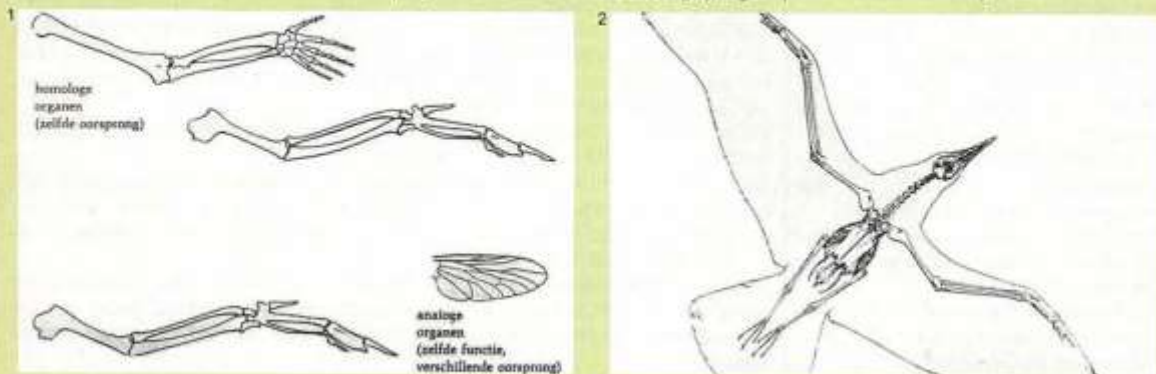
sterk veranderd, maar ze komen altijd sterker met die van een landdier dan met die van een vis overeen. Bij oppervlakkige beschouwing schijnt een walvis helemaal geen hals te hebben. Toch blijken de zeven halswervels van het type, waardoor de hals van de mens en van de giraf wordt gevormd, aanwezig te zijn. In verband met de stevigheid zijn de halswervels van de walvis sterk samengedrukt, maar ze worden in geen geval gemist.

De zoogdiergroepen hebben grote verschillen met betrekking tot de bouw van het skelet, maar bij de vogelgroepen blijken die verschillen niet zo groot te zijn. Toch kunnen ze ons belangrijke ge-

gevens verschaffen over de verwantschap, die tussen de vogelgroepen bestaat.

Het klinkt ons momenteel wel vreemd in de oren, maar pinguïns werden vroeger ook voor vissen aangezien. Er waren ook onderzoekers, die hen beschouwden als vertegenwoordigers van een overgangsgroep tussen vogels en vissen. Deze foutieve opvatting was niet langer vol te houden, toen men zag dat de beenstukken van de bevederde voorpoten niet anders dan de botten van een enigszins gewijzigde vogellevleugel zijn. De pinguïns stammen dan ook af van een groep vliegende watervogels, die in een zeer ver verleden bestond. Dit kan niet alleen uit die vleugelbeenstukken worden geconcludeerd, maar er zijn bij de verschillende orgaanstelsels nog heel wat meer gegevens, die in dezelfde richting wijzen.

Het skelet kan ons veel informatie geven over de afstamming en de verwantschap van de vogels. Bovendien laat het ons nog heel wat meer uit het vogelleven zien: hoe de dieren voedsel zoeken, zich verdedigen, zich bewegen en wat dies meer zij. De deskundige leidt alle mogelijke gegevens af uit de bouw van het skelet, zoals men uit de vorm van de snavel in grote trekken de aard van het voedsel kan bepalen.

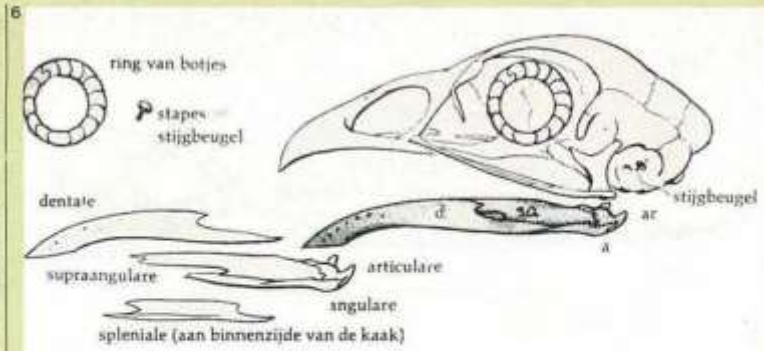

ste beperking van het gewicht verkregen, wat voor een vliegend dier uiteraard als zeer belangrijk moet worden beschouwd.

Door verschillende vogelgroepen worden verschillende aanpassingen getoond en het aantal variaties blijkt in dit opzicht vrijwel onbeperkt te zijn. Bij de reiger heeft de snavel achterwaarts gerichte uitsteeksels langs de randen, zodat een vis niet meer naar buiten kan glijden, maar wel naar binnen.

Eenden hebben langs de randen van kaken en tong regelmatig gerangschikte rijen hoornplaatjes, die als een zeef dienst doen. Op die manier zijn ze in staat om uit de zachte modder kleine voedseldeeltjes te zeven. Door het bezit van die geraffineerde apparatuur (echt het ei van Columbus) blijkt deze voedselopname voor hen verreweg het gemakkelijkst te zijn, zodat ook tamme eenden liever hun graankorrels in het water gegooid krijgen dan op het land, om in dit verband van een schotel maar niet te spreken. In plaats van op te pikken zijn ze dan in staat om het voedsel uit te zeven.

De principes die bij de bouw van het vogelskelet een rol spelen, zijn sterkte en licht gewicht. Gevolg gevend aan die eisen hebben de evolutionaire krachten de vogelschedel zo doelmatig mogelijk geconstrueerd. Die doelmatigheid komt overal tot uiting, zowel bij ieder stevig vergroeid onderdeel en gewricht als bij elke kleine opening voor een bloedvat of een zenuw en elke uitholling, knobbel of richel voor de bevestiging van spieren. Bekijkt men een volgroeide vogelschedel, dan zou men niet denken, dat hij uit zoveel beenstukken is opgebouwd: dit blijkt namelijk heel wat meer te zijn dan op het eerste gezicht wel lijkt. Bij de volwassen vogel zijn de meeste onzichtbaar met elkaar vergroeid, waardoor de algemene stevigheid daadwerkelijk vergroot wordt. Slechts bij een zeer jonge vogel zijn ze afzonderlijk te zien. Deze beenstukken

kunnen (ook wat de namen betreft) met die van andere hoogontwikkelde gewervelde dieren (met inbegrip van de mens) worden vergeleken.

De hersenkas van de vogelschedel is afgerond, stevig en licht. De oogkassen zijn opvallend groot en worden slechts door een bijzonder dun, gedeeltelijk vliezig tussenschot gescheiden.

Achter het kaakgewricht ligt de trommelholte. Over de opening daarvan is het trommelvlies uitgespannen. Een gehoorbeentje of *columella* is aan het binnoppervlak van dit vlies gelegen en bestaat uit een benig gedeelte (stijgbeugel) en een kraakbenig deel.

De gladde, enkelvoudige achterhoofdisknobbel bevindt zich aan de basis van de schedel en past precies in de holte van de atlas, de eerste halswervel. Op die manier wordt een bijzonder beweeglijk gewricht gevormd. Het achterhoofds gat, waardoor hersenen en ruggemerg met elkaar in verbinding staan, is precies achter de achterhoofdisknobbel gelegen.

Bij een jonge kip is de bouw van de schedel uitstekend na te gaan. De bovensnavel wordt gevormd door het zogenaamde **tussenkaaksbeen**, dat bij de meeste gewervelde dieren tanden draagt. Bij de vogels wordt het echter met een hoornschede bedekt. Het neusgat is groot en wordt omsloten door het tussenkaaksbeen en het neusbeen,

waarvan aan beide zijden één aanwezig is. Het achtereinde van zo'n neusbeentje is over het voorhoofdsbeen gelegen. Die verbinding blijkt verrassend beweeglijk of volkomen star te zijn, afhankelijk van de aanpassingen van de vogels. In dit opzicht blijken er opmerkelijke verschillen te bestaan.

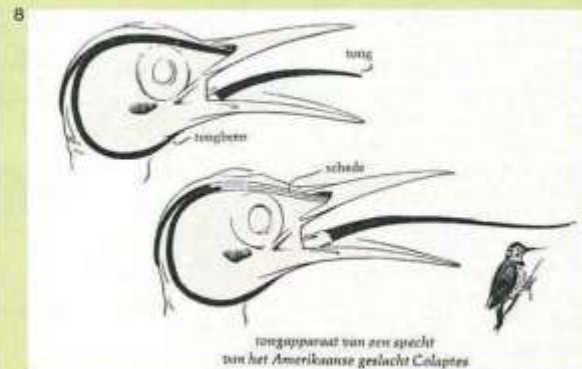
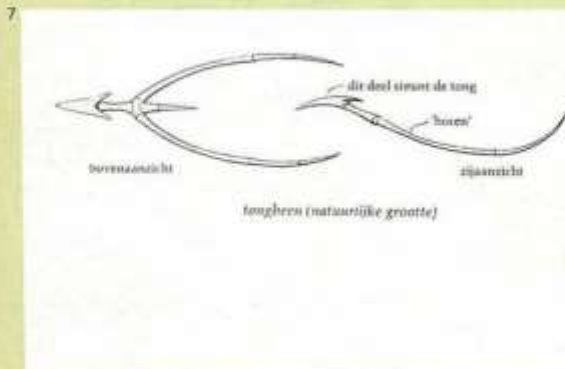
Elets van kleine zaden en insectenetters (zangvogels onder meer bijgevolg) hebben een zwakke lichte verbinding op die plaats.

De oehoe kan met zijn vervaarlijke haaksnavel krachtige neerwaartse bewegingen uitvoeren en met het oog daarop zijn de voorhoofdsbeenderen in belangrijke mate verdikt, terwijl ze de uiteinden van de tussenkaak en de neusbeentjes overdekken, zodat een groef wordt gevormd, waarin deze stevig zijn bevestigd en goed passen.

Bij vogels waarbij de snavel voor het kraken van harde zaden dient en met het oog daarop tot een zwaar apparaat is ontwikkeld, zijn de achtereinden van de neusbeenderen verbreed en verdikt op de plaats, waar zij de voorhoofdsbeenderen ontmoeten.

Waar in het algemeen de voorhoofdsbeenderen en de neusbeenderen bijeenkomen, steken de traanbeenderen zijwaarts, vóór de ogen uit. Zowel rechts als links komt uiteraard een traanbeen voor.

De wandbeenderen zijn achter de voor-

de mens of de giraf betreft. Bij de verschillende groepen vogels blijkt er een groot verschil in het aantal halswervels te bestaan. Zo heeft de knobbelzwaan er 23 en de duif veertien. De laatste zullen wij gebruiken om de rest van het skelet te beschrijven. Korte achterwaarts gerichte uitsteeksels worden aan de zijkanten van de halswervels aangetroffen: ze moeten als overblijfselen van de ribben worden beschouwd. Bij de laatste twee halswervels gaat de hals in de romp over en daar blijken de ribben duidelijk langer te zijn, hoewel ze nog niet tot het borstbeen reiken. De vorm van de wervels ziet er bijzonder ingewikkeld uit, maar is erg belangrijk, omdat daardoor de hals in staat wordt gesteld om zich in alle richtingen te bewegen. De beweeglijkheid van de hals gaat zo ver, dat vogels vrijwel in staat zijn om recht naar achter te kijken. Ook kan bijna elk lichaamsdeel met de snavel worden bereikt voor het ordenen (en bij watervogels ook voor het inventen) van de veren.

In de wervelkolom van de vogels is weinig beweeglijkheid te ontdekken met uitzondering van de hals en de staart. Dit staat regelrecht in verband met het feit dat grote stevigheid is vereist voor het vliegen. Tot op zekere hoogte zou men kunnen zeggen dat de vogel eigenlijk aan het middelste deel van zijn wervelkolom hangt. Op de halswervels volgen de borstwervels, die in tegenstelling tot deze, volledig ontwikkelde ribben dragen, die met het borstbeen zijn verbonden. Deze wervels blijken onbeweeglijk ten opzichte van elkaar te zijn, met uitzondering van de achterste, die een enigszins beweeglijke verbinding vormen. De laatste borstwervel is met de twaalf erop volgende wervels volkomen tot het heiligbeen vergroeid: een soort balk, die is samengesteld uit één borstwervel, ongeveer vijf lendewervels, twee heiligbeenwervels en vijf staartwervels. Aan het heiligbeen is het bekken bevestigd.

Zes beweeglijke staartwervels komen na het heiligbeen. Op hun beurt worden ze door het staartbeen gevolgd, dat uit ongeveer vijf staartwervels is samengesteld. De stuur- of staartpennen worden door het staartbeen gedragen, terwijl de ervoor gelegen beweeglijke staartwervels voor de vereiste bewegingsmogelijkheid zorgen.

De ribben blijken smalle platte botten te zijn, elk uit twee delen bestaande, waardoor een hoek van negentig graden wordt gevormd. De bovenste delen blijken aan de laatste twee halswervels aan te sluiten, alsmede aan de daaropvolgende borstwervels. Aan de achterzijde van elk van de ribben bevindt zich een klein plat benig uitsteeksel, dat naar boven wijst. Elk van deze uitsteeksels blijkt over de achterliggende rib heen te liggen. Door deze structuur wordt tot de stevigheid van de hele borstkas bijgedragen en wel in een heel wat grotere mate dan op grond van de grootte van deze beenstukken redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht. Het ribuitsteeksel is bij jonge vogels een los beenstuk, maar bij volwassen vogels vergroeid met de rib.

De onderste delen van de ribben die aan de borstwervels vastzitten, zijn met het borstbeen verbonden. Bij de meeste vogels die niet kunnen vliegen, zijn die ribgedeelten kraakbenig en bij vogels met vliegvermogen benig. Bij de mens en de zoogdieren wordt ter plaatse ook kraakbeen gevonden. Men zou de ribben een beschermende kooi voor de belangrijke organen die ze omsluiten, kunnen noemen, maar ze vormen bovendien (en dat moeten wij vooral niet vergeten!) een soort schoren tussen de borstwervels en het borstbeen. Dit laatste is een dunne beenplaat in de vorm van een langwerpige schotel. De grote kam die het borstbeen daadwerkelijk versterkt, bevindt zich op de middenlijn aan de onderkant. Die kam vergroot het oppervlak dat voor de vliegspieren beschikbaar is. Niet-vliegende

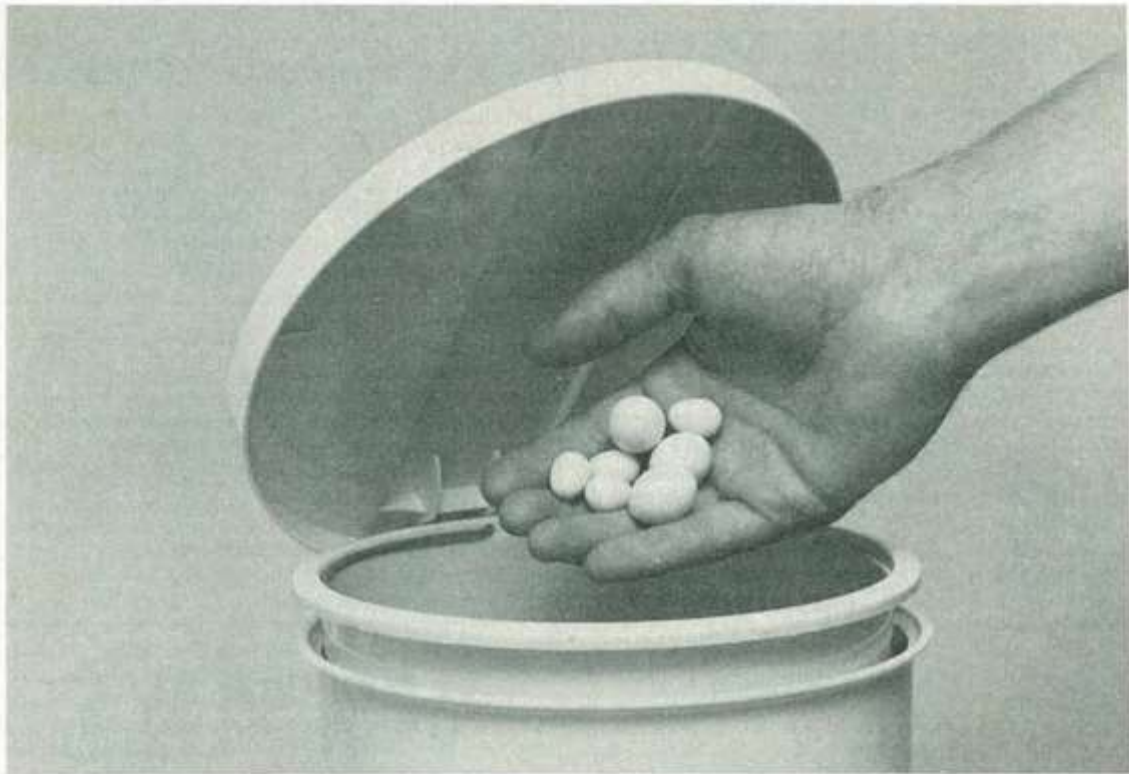
vogels, zoals bijvoorbeeld de struisvogel en de emoe, missen de borstbeenkam.

Door een aantal beenderen die samen de schoudergordel worden genoemd, worden de vleugels ondersteund. De beide ravenbeksbeenderen zijn de zwaarste ervan. Die beenstukken waarvan de uiteinden op het borstbeen rusten, blijken de zwaarst-uitgevoerde botten van het hele vogelskelet te zijn. Het vorkbeen dat uit het rechter en linker sleutelbeen is samengesteld, hangt voor de ravenbeksbeenderen. De bovenuiteinden van die beenstukken hebben een gewricht met de ravenbeksbeenderen. De schouderbladen wijzen van dit punt uit naar achter, evenwijdig aan de wervelkolom. Vastgelegd in spieren, bevestigen zij (beweeglijk en toch stevig) dit deel van de schoudergordel aan de romp. De gewrichtskom waarin de gewrichtsknobbel van het opperarmbeen past, bevindt zich op de punt, waar ravenbeksbeen en schouderblad samenkomen. Tijdens de vlucht hangt de vogel aan de vleugels ondersteund door de schoudergordel, die op zijn beurt op het borstbeen rust. Met de stevige wervelkolom is het borstbeen door buigzame, maar toch sterke ribben verbonden.

Illustraties

1. Homologe en analoge organen.
2. Situatie van het skelet bij de vliegende vogel.
3. Schedel van de Amerikaanse grote blauwe reiger.
4. Schedel van een jonge kip.
5. Schedel van een jonge kip.
6. Schedel van een jonge kip.
7. Tongbeen.
8. Tongapparaat van een specht van het Amerikaanse geslacht *Colaptes*.
9. Skelet van een duif.
10. Skelet van een duif.
11. Halswervel.

Toch maar goed dat de NBvV bestaat mede ook door dit maandblad geeft hij mijn hobby veel meer inhoud

Alweer een handvol onbevruichte eieren waarom... en wat er aan te doen.

„Onbevruichte eieren”, een veel gehoorde klacht. Meestal zijn het eitjes van de eerste ronde. In de vrije natuur komen onbevruichte eieren praktisch niet voor.

Het broedrijp worden van vogels is een ingewikkeld proces dat zich in het vogellichaam afspeelt.

Er zijn 4 factoren die daarop invloed hebben; tijd, licht, temperatuur en voeding.

Tijd: Hiermee bedoelen we de tijd tussen het laatste broedsel en het eerste legsel van dit seizoen. Dus de rustperiode. Zorg dat die periode lang genoeg is. Ook met te jonge vogels kun je niet kweken, maar dat weet je zelf.

Licht en Temperatuur zijn nodig om het broedrijp worden van de vogels in gang te zetten. Het is een langzaam proces dat een flink aantal weken duurt. Het forceren met licht en temperatuur heeft dus geen enkele zin. Breng langzaam dus meer licht en hogere temperatuur in de kweekruimte.

Voeding: Via een goede voeding kun je de konditie van de vogels beïnvloeden. De vogels moeten aan de eieren alle stoffen mee kunnen geven, zodat het ei zich kan ontwikkelen tot een sterk, levensvatbaar jong.

CéDé eivoer en **CéDé Mix** bevatten alle noodzakelijke voedingsstoffen in de juiste verhou-

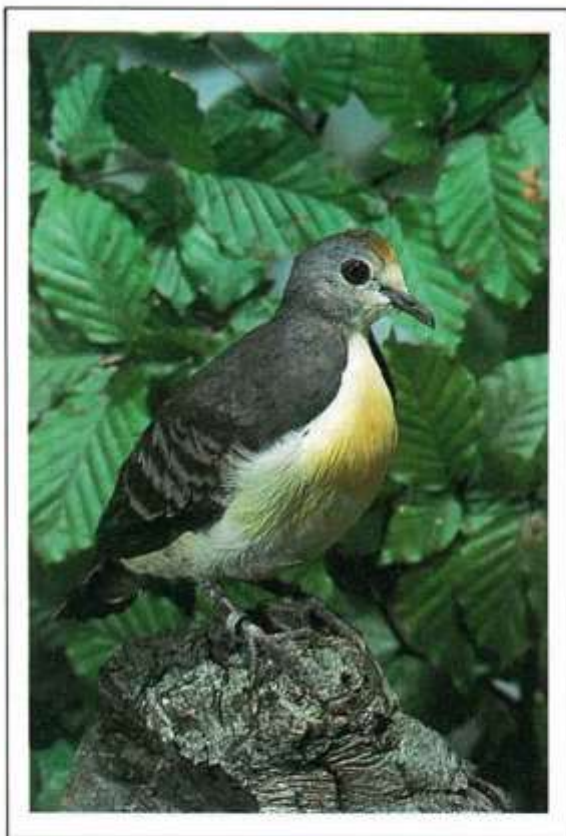
ding zoals hoogwaardige eiwitten van dierlijke en plantaardige oorsprong alsmede die vitaminen, mineralen en sporenelementen die ze juist nodig hebben.

Een optimale broedconditie wordt bereikt wanneer we bij de verzorging van de vogels rekening houden met de factoren tijd, licht, temperatuur en **CéDé eivoer** en/of **CéDé Mix**.

Pas dan behoren onbevruichte eieren tot het verleden.

CéDé

CéDé Vogelvoerders b.v.
Tilburg, tel. 013-352621

Goudborstduif (*Gallicolumba rufigula*)

Tekst: P. Voets Foto: C. Scholtz

Geschiedenis

Deze duif behoort tot de familie Gallicolumbas.

De Gallicolumbas vertegenwoordigen in totaal 19 soorten, waarvan de Dolksteekduif (*Gallicolumba luzonica*) en de Bartletts (*Gallicolumba griniger*) wel de meest bekende zijn.

Deze zeer mooie duif is voor het eerst ingevoerd in 1914 in Engeland. Nadien zijn er nog diverse importen geweest terwijl dhr. Ezra uit Engeland in 1936 de eer had er de eerste broedresultaten mee te behalen. In 1976 is het dhr. Verhoeven ook gelukt om diverse paren te importeren in Nederland en mede door deze import en import in Duitsland is er nakweek van deze duif in onze volières te bewonderen, zodat men met zorgvuldige selecties en kweek niet meer bang hoeft te zijn dat de goudborst zal verdwijnen.

Beschrijving

De goudborst heeft ongeveer de grootte van een lachduif maar is plomper. De staart is roodbruin, bovenkant kop, nek, halszijden en rug zijn glanzend groenbruin, de rest van de rug is roodbruin. Over de vleugels lopen blauwgrijze strepen. De snavel en poten zijn roodbruin. Boven de snavel is de kop goudkleurig.

Achter en boven het oog is een blauwgrijze vlek, de keel is wit overgaand in goudgeel naar de borst.

De duivin is gelijk in kleur aan de doffer, soms iets kleiner van formaat. Het onderscheid tussen doffer en duivin is zeer moeilijk waar te nemen.

Balts

De balts is als volgt. De doffer gaat voor het duife zitten, met tussenpozen richt hij zich hoog op en spreidt zijn vleugels

wijd uit. Bij het spreiden van zijn vleugels toont hij de binnenzijde daarvan aan het duivinnetje. Vervolgens maakt hij zich zo klein mogelijk door zich plat op de grond te drukken met zijn kop naar beneden gericht. Het geluid dat daarbij wordt gemaakt lijkt op een "trrrrrr" en klinkt zeer hoog. Als de duivin dit ritueel accepteert begint zij met haar vleugels te trillen, laat zich voeren door de doffer en vervolgens vindt de copulatie plaats.

Verspreidingsgebied

De goudborstduif komt voor op Nieuw Guinea, Westelijk Papua Eiland, op Misol, Salawati en de Aru eilanden.

De duiven afkomstig van de diverse eilanden, wijken onderling iets van kleur af.

Verdere bevindingen

De goudborstduif is momenteel een van de meest door liefhebbers en bewonderaars gezochte soorten met de notering dat deze duif alleen geschikt is voor de meer ervaren kweker.

Dit duife is vooral geliefd door zijn zeer mooie kleur.

Als men hem vergelijkt met de nu aanwezige *Gallicolumba* soorten in de volières zoals dolksteek, bartlett en celebes, dan is deze duif wel een van de mooiste ook wat het formaat betreft.

Het valt wel aan te raden dat men door de aanwezigheid van relatief weinig wildvang exemplaren, goed moet selecteren op onverwant, kleur, grootte etc., omdat door inteelt een degeneratie optreedt met fletser kleuren, kleiner etc. Een voorbeeld hiervan is de Dolksteekduif (*Gallicolumba luzonica*) waarvan men soms exemplaren aantreft die nog maar de helft van de oorspronkelijke grootte hebben.

Het is ook een eis dat de goudborst vorstvrij moet overwinteren, zoals alle *Gallicolumba* soorten. Ik wil hier tevens tussen haakjes opmerken dat men de meeste wilde duiven vorstvrij moet zetten in de winter, om in het voorjaar en zomer de beste kweekresultaten te behalen.

De relatief hoge aanschafprijs die voor deze duif betaald wordt is mede een indicatie voor de zeldzaamheid en moeilijke kweekbaarheid.

Derek Goodwin schrijft in zijn boek "Pigeons and Doves of the World" dat ze in hun natuurlijke biotoop een nest maken van dode en groene twijgen ongeveer 1.00 m tot 2.20 m boven de grond in een donkere omgeving. Dat de goudborst leeft in het schemer kan men vooral goed zien aan de relatief grote ogen.

Het karakter van de goudborst is zeer grillig, maar wanneer men een goed paartje heeft kunnen samenstellen leven ze zeer eensgezind.

Bij voorkeur leeft dit duifje op de grond waar ze voortdurend bezig is met het zoeken naar insecten, vruchtjes en zaden.

Kweken in gevangenschap

Met moet voor deze duifjes, wil men met succes kweken, beschikken over een tochtvrije ruimte van ongeveer 2.00

bij 2.00 m. Indien de mogelijkheid bestaat om een aanplanting te maken en men heeft een goed onverwant koppel kan men verzekerd zijn van nakomelingen.

Als de duifjes goed in broedconditie zijn ziet men al snel dat de doffer met enkele takjes een nestje maakt. Zoals alle duivenesten zeer slordig.

Het verdient aanbeveling om diverse nestgelegenheden in de volière te maken, waaruit ze zeer beslist wel een keus maken.

Na enkele dagen volgt dan een eitje. De goudborst legt maar één roomkleurig ei.

De doffer neemt het grootste deel van de dag het broeden voor zijn rekening, terwijl de duivin van de namiddag tot de volgende dag broedt. De goudborst broedt 17 dagen, en het jong blijft ongeveer 14 dagen in het nest, terwijl het op een leeftijd van 1 maand zelfstandig is.

Het voedsel voor de jonge goudborsten bestaat uit een goed zaadmengsel en

opfokvoer. Ik neem als opfokvoer universeelvoer, kuikenmeel en eivoer, dit alles goed mengen. Indien mogelijk geeft men ook elke dag wat meelwormen.

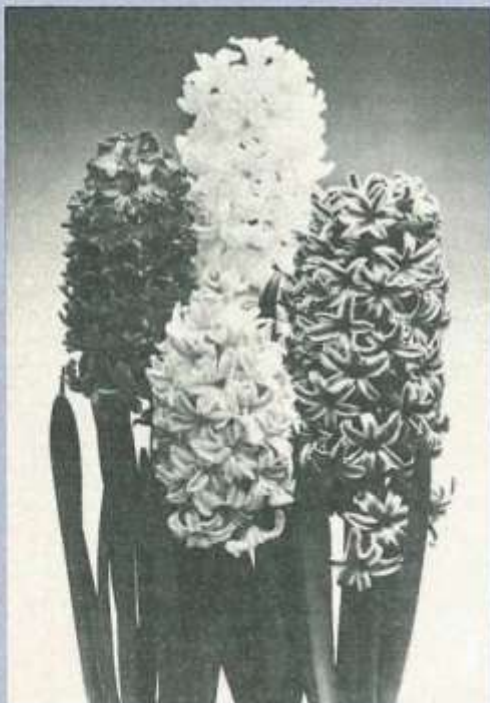
Bij het kweken van deze zeldzame duifjes is het raadzaam om diverse koppels lachduiven achter de hand te hebben voor noodgevallen bij het broeden. Indien het goudborstduifje zelf broed en de jongen goed groot brengt, raapt men geen eieren, de duiven zijn niet alleen maar eierproducenten. Ik ben er van overtuigd dat wanneer ze zelf broeden men er meer plezier van zal beleven.
VEEL GELUK.

Geraadpleegde literatuur

Pigeons and Doves of the World – Derek Goodwin.

Wildtauben – H.S. Raethel.

Orze Vogels nr. 6 – 1979 M.P.C.J. Verhoeven.

Hyacint

Echt lente wordt het pas als je afgesneden hyacinten als snijbloemen in huis haalt en dan liefst in diverse tinten.

Deze oerhollandse bolbloemen verspreiden een geur die je letterlijk en figuurlijk met de neus op het komende voorjaar drukt.

De bloem dankt zijn naam aan Hyakinthos, een "mooie jongen" die door Apollo hevig zou zijn bemind!

Als gewas is de hyacint, die afstamt van de in het wild groeiende *Hyacinthus orientalis*, even oud als de tulp.

Echte belangstelling voor deze bloem, die tot de familie van de leleachtigen behoort kwam er pas aan het eind van de zeventiende eeuw, toen er een grote variatie in kleur ontstond. Naast de blauwe en witte kleuren kwamen er de tinten roze, rood en geel.

Een zeer fraai exemplaar dat we volop zien is de *Hyacinthus orientalis*.

Snij voordat de bloemen in de vaas worden gezet met een scherp mes een stukje van de stengel af, alsmede van het blad. Als dan nog speciaal bolbloemenvoedsel aan het water wordt toegevoegd heeft men zo lang mogelijk plezier van een geurig en kleurig "boese voorjaar".

Bron: Bloemenbureau Holland

Feather Duster,

een verschijningsvorm bij de grasparkiet met gevolgen

Bij het lezen van deze kop vraagt u zich misschien af, waar het in dit artikel over gaat. Om kort te gaan is de feather duster een grasparkiet met veren veel langer dan normaal, waarbij een kopbevedering langer dan 5 cm geen uitzondering vormt. Het is een enorme parkiet met zeer lange veren over het gehele lichaam en zo onregelmatig verdeeld, dat hij nauwelijks nog betiteld kan worden als grasparkiet.

Over het ontstaan van deze feather dusters zijn de meningen sterk verdeeld. Is het een verhoogde stralingsdosis, zit het hem in de voeding, zijn het bacteriën, een virus, ongedierte? Het ware antwoord zal, net als bij het ontstaan van kruiers, wel altijd een raadsel blijven. Een ding staat vast, wij grasparkietenkwekers hebben of krijgen met dit PROBLEEM te maken.

Mijn verklaring voor het ontstaan van de FD is als volgt:

De laatste 20 jaren zijn de kwekers zich steeds meer gaan toeleggen op het verbeteren van formaat en type. Hierbij hebben onze Engelse collega's ons erg geholpen. Zij hadden en hebben immers van die dikke, grote, maar tevens lang bevederde exemplaren, de zogeheten BUFFS. Kortom prima vogels om te komen tot het resultaat dat u voor ogen heeft, prijswinnaars op de TT. Wat is nu het probleem, zult u zeggen.

Zoals u weet ligt de lengte van de bevedering die uw kale jongen zullen gaan krijgen reeds bij de bevruchting vast, en wel in de genen van de chromosomen. Alle genen tezamen bepalen hoe de vogel, bij goede verzorging, er in de toekomst uit zal gaan zien. De buffs en de FD nu hebben een AFWIJING in het gen dat de lengte van de bevedering bepaalt. Bij de buffs is het tot nog toe zo, dat iedereen het ziet als een verbetering. Bij de FD zal het iedere kweker onmiddellijk duidelijk zijn dat het om een te verafschuwen afwijking gaat, die uiteindelijk binnen een jaar tot de dood leidt.

Hier raakt de schoen knel, feit blijft dat we zitten met erg veel vogels met een afwijking op het gen dat de lengte van de bevedering bepaalt. Dat de vogels behept met deze kwaal kwalitatief de beste vogels zijn maakt het probleem alleen maar groter.

Wat brengt de toekomst?

Naar mijn idee zullen er de komende decennia duizenden van deze beklagenswaardige vogels een vroege dood sterven. (Overigens, buffs zijn ook een korter leven beschoren).

Er zal geen oplossing voor dit probleem worden gevonden, omdat kwekers helaas nooit bereid zullen zijn hun gehele stam, zijn beste stam, uit te sluiten van een verdere kweek.

Ik hoop met dit artikel de kweker nog tijdig te hebben voorgelicht met een probleem waarmee men in de toekomst ongetwijfeld te maken zal krijgen.

PAS DUS OP MET HET INKWEKEN VAN EXTREME BUFFS IN UW STAM EN GEBRUIK NOOIT MAAR DAN OOK NOOIT VOGELS UIT EEN LIJN MET FEATHER DUSTERS!!

Voor vragen, inlichtingen mag men mij schrijven, tevens houd ik mij aanbevolen voor aanvullingen. Misschien heeft iemand foto's van extreme buffs of van FD, want ze zijn er al, ook in Nederland!

Voor antwoord gaarne postzegel bijsluiten.

Wim Hattink

Antonie van Dijkstr. 39

7412 RL Deventer

KALENDER 1985

De Goudvink

Welke rechtgeaarde vogelliefhebber kent het vogeltje, dat hier parmantig in een spar poseert, niet. Het hier afgebeelde exemplaar is een mannetjes-goudvink. Zijn eega is aanmerkelijk fletser getekend. Zij mist de wijnrode onderdelen en ook het fraaie blauwgrijs van de rug. Volgens de "Atlas van de Nederlandse broedvogels" schommelt het aantal broedparen momenteel tussen 4000 en 5000. Verreweg het talrijkst zijn deze prachtige vogels in het oosten en midden van ons land. In het westen zijn ze het meest te zien in de duinstreek. Men kan ze aantreffen in allerlei soorten bossen, maar ook in parken en flinke tuinen. Hoewel uitzonderingen de regel bevestigen, komen de nesten het meest voor op hoogten van één tot twee meter. De toekomstige kinderkamer is nu eens een iel gevalletje, dan weer een stevig bouwwerkje, vervaardigd van fijne takjes en stengels, mossen en korstmossen, doorweven met donkere worteldraadjes. De nestkom wordt van binnen bekleed met haren, wol en soms een paar veertjes. De vier tot zes eitjes zijn groenachtig blauw en voorzien van donker paarsbruine vlekjes en spatjes, die in veel gevallen het dichtst open staan aan de stompe pool. Het broeden komt hoofdzakelijk te rusten op de schouderjes van "moeders". Wel zorgt haar echtgenoot dat het haar aan niets ontbreekt, ofschoon zij zelf bij tijd en wijle ook wel eens gaat foerageren. De jongen worden na ongeveer twee weken geboren en vliegen uit als ze twaalf tot zeventien dagen oud zijn. Doorgaans wordt een tweede en soms zelfs een derde legsel geproduceerd. Het geluid dat door de goudvinken wordt voortgebracht is een tamelijk zacht fluitend "duuuu"; het gezang is een mengsel van kwelende geluiden, die doorspekt zijn met krassende toentjes. Goudvinken zijn standvogels, maar de in het noorden levende soorten zwerven soms naar zuidelijker oorden en niet zelden heeft dit een invasiëchtig karakter. In diverse ondersoorten treft men deze fraaie vinken aan in Europa, Noord- en Midden-Azië oostelijk tot de Grote Oceaan. Meindert de Jong

Het Europees baardmannetje

Zoals u weet zijn verreweg de meeste mezen echte boomvogeltjes. Een uitzondering hierop is het baardmannetje, dat ook wel wordt betiteld met baardmees, rietmees, dekvogeltje en rietpapegaaitje. Op z'n zondags heet dit vogeltje *Panurus biarmicus*.

Het baardmannetje hoort thuis in de uitgestrekte moerassige rietwildernissen, die in ons land hoe langer hoe schaarser worden. Verreweg het talrijkst zijn de rietmezen in Zuidelijk-Flevoland, waar men in 1975 het bestand schatte op circa 7000 paren. Daar buiten komen in ons land nog zo'n 500-1000 paartjes voor. Wat behendigheid betreft doet de baardman in het geheel niet onder voor zijn boom-bezoekende familieleden, want het klimmen en klauteren langs de rietstengels gaat hem uitstekend af. Het is wellicht het mooiste vogeltje dat onze rietcomplexen bewoont.

Signalement

Zowel het mannetje als het vrouwtje zijn onmiddellijk te herkennen aan de lange, aan de zijkanten trapsgewijs aflopende, geligbruine staart. Deze is aan de onderkant bij de heertjes zwart, bij de dames niet. Verder is de man van boven licht kaneelbruin met op de vleugels zwarte, witte en roomkleurige vlekken en strepen. Deze zijn vooral goed

te zien als de vogel zijn vlerkjes uitspreidt, hetgeen nogal eens gebeurt tijdens het "openteren" en afdalen langs de rietstengels. Ook zijn ze goed waar te nemen tijdens de golvende vlucht als de diertjes met uitgewaaierde staart, "hortend en stotend" laag over de toppen van het wuivende riet scheren. De kop en de achterhals zijn zacht blauwgrijs, de onderdelen witachtig. Erg opvallend is de zwarte baardstreep, die bij de mondhoek begint en schuin naar beneden spits uitloopt langs de keelstreek. Aan deze "baard" dankt het vogeltje zijn officiële naam.

Het vrouwtje is grotendeels geligbruin en draagt geen "hangsnor", wat overigens ook niet past bij een dame.

Tekst: Meindert de Jong

Foto: P. Podpera

Geluid

Het rietpapegaaitje heeft heel wat geluiden op zijn repertoire, maar het opvallendst is een tjingelend "ping-ping", dat door wijlen dr. Jac.P. Thijssen in "Het Vogeljaar" wordt beschreven als "... net of er even op een zeer strak gespannen metalen snaar wordt getokkeld: "ping-ping", helder en zuiver en mooi uitklin-

kend, veel mooier dan een hoge harptoon zelf, want het bijgehulde van de aanslag komt hier niet voor".

Broedgegevens

Als de dekvogeltjes een maand of twee oud zijn beginnen ze reeds aan "verkering" te denken. Zeer vroeg wordt het huwelijk gesloten, een echtverbintenis voor het leven, wat een zeldzaamheid is bij kleine zangvogeltjes. Als de broedtijd is aangebroken gaan zowel het mannetje als het vrouwtje gezamenlijk beginnen met het bouwen van een nest. Dat bestaat uit biezen, rietbladeren, lisdodden, gras en dergelijke en het wordt gevoerd met rietpluimen en soms met een paar veren. Het vrij losse bouwsel zit goed verborgen, vaak onder een "afdakje" van omgeknikte bladeren en stengels en is bevestigd aan de er rond groeiende moerasplanten: aan riet, biezen, varens, brandnetels e.d. Er worden 5-8 roomwitte eitjes gelegd, die donkerbruine en grijze streepjes, vlekjes en puntjes vertonen. Ze worden door beide partners beurtelings 12 dagen bebroed. De jongen klauteren na een dag of 10 al rond tussen de vegetatie en kunnen een paar dagen later vliegen. 's Zomers eten de baardmannetjes insecten, 's winters hoofdzakelijk zaadjes.

osel

De /

DE PATRIJS (Perdix perdix)

De patrijs heeft een onopvallende grijsbruine kleur, is gedrongen van vorm, heeft een korte staart en afgeronde vleugels. Hun grootte bedraagt ongeveer 25 cm. De kleur van deze vogel is zodanig dat ze in het veld nauwelijks opvallen; een schutkleur dus. Die kleur kan zelfs nog wat verschillen en is afhankelijk van de bodemgesteldheid waarop ze voorkomen. De haan heeft een licht roodbruine kop en een hoefijzervormige kastanjebruine vlek op de onderborst. De hen is effenbruin wat grijsachtig bewaasd. Ze komen voor in geheel Europa met uitzondering van de zuidelijke streken. De man leeft monogaam met een hen. Ze houden zich op in afwisselende landschappen met akkerbouw, hebben struikgewas nodig om zich te verschuilen en zijn vooral gesteld op gebieden waar hier en daar bosjes voorkomen of dichte heggen. De patrijs is steeds voorzichtig en erg schuw. Iedereen kan hun vijand zijn. Als ze worden opgeschrikt gaan ze meestal in gebukte houding er vandoor en zoeken ze dekking in hoger gras of struikgewas. Pas als het gevaar erg dicht nadert gaan ze met snortende vleugels op de wieken. Ze vliegen laag boven de grond met telkens een korte glijvlucht. De snelheid die ze hierbij ontwikkelen is hoog en krachtig. In Amerika en Nieuw Zeeland zijn ze ten behoeve van de jacht uitgezet.

Een paartje patrijzen blijft in hun gekozen woongebied, zelfs tijdens strenge winters, en ook hun jongen blijven in datzelfde gebied. Vandaar dat als op een gegeven moment alle patrijzen zijn

weggeschoten het erg lang kan duren eer er weer op diezelfde plek voorkomen.

Het nest bestaat uit een simpel kuiltje met wat dor gras. De 10 tot 20 eieren zijn olijk leemkleurig en worden gedurende 23 dagen bebroed. Enkel als het eerste legsel op de een of andere manier verongelukt kan er een tweede, meestal veel kleiner legsel volgen.

De jonge patrijzen gaan dadelijk na het uitkomen met de hen op stap en de haan houdt de omgeving nauwlettend in het oog. Op een leeftijd van drie weken kunnen ze al aardig vliegen. De jongen nemen voornamelijk insecten op. Later voeden ze zich met allerlei groene planten, onkruidzaden en insecten.

In het najaar vormen zich meerdere families samen tot een tijdelijk grote groep om dan sneller het onraad op te merken. Bij een verrassende aanval vliegt de gehele groep in alle richtingen uiteen om later weer te hergroeperen.

Als er gevaar dreigt laten ze luid een snel herhalend krr-ik, krr-ik, krr-ik horen, drukken zich zo plat mogelijk tegen de grond en bewegen zich lange tijd niet. Pas als ze zich weer helemaal veilig wanen komen ze tot leven. Ook tijdens de nachten zijn ze op hun qui vive. Geen vos of wezel zal zo maar een patrijsje kunnen verschalken. De vogels zitten in een cirkelvormige opstelling met de rug naar binnen gericht.

Er wordt met patrijzen gericht gekweekt en meestal met gebruikmaking van broedmachines. Het gaat dan altijd om de kwantiteit ten behoeve van de jacht. De jonge patrijzen worden later uitgezet.

Een voedsel van tortelzaden met kanariezaad en kleine korrels voldoet goed. Van groot belang is ook voldoende groenvoer in allerlei soorten.

De foto toont een koppel patrijzen waarvan de hen in kleur afwijkt van de normale wildvorm. Het is een opgebleekte kleur (isabel). Voor zover mij bekend is dat een zeldzame mutatie. Graag vernem ik of er liefhebbers zijn die dergelijke mutanten bezitten. Ik zou daar graag mee in contact komen.

Tekst en foto: André Bruggeman, België

De witborst rietvink

(*Lonchura pectoralis*)

Het vaderland van Witborst rietvinken is het westelijk gedeelte van Noord-Australië. Hier leven de dieren tijdens de broedtijd paarsgewijs in de weidse graslandschappen, vooral in de buurt van water.

Hun flesvormige nestje is hoofdzakelijk te vinden in grote pollen *Spinifex*, maar soms ook in struiken, tot op een hoogte van een meter. Bij grote droogte in het binnenland trekken de vogels in groten getale naar het kustgebied.

Deze soort kwam voor het eerst aan het

einde van de vorige eeuw naar Europa. Ook daarna werden ze nog wel ingevoerd, maar nooit in grote aantallen. Alleen tijdens de twee wereldoorlogen en

**Naar Franz Robiller
Foto's Russell Kingston**

de vijf of zes jaar daarna waren ze niet op de Europese vogelmarkt te vinden. Tussen 1963 en 1960 waren ze altijd, hoewel in kleine aantallen, te koop. Dit

beeld veranderde echter op slag toen de Australische regering de uitvoer van inheemse vogels verbood. Ook thans zijn ze nog betrekkelijk zeldzaam.

Ze worden vanwege hun sterke constitutie en goed weerstandsvermogen – ze kunnen in gevangenschap wel acht jaar oud worden – graag door liefhebbers gehouden. Deze voorkeur wordt nog versterkt door hun uitgesproken vreedzaam karakter en bekoorlijk uiterlijk. Niettemin zijn ze zeer gevoelig voor lage temperaturen en lenen ze zich minder goed om in een kooi te worden gehouden, alhoewel ook daarin goede kweekresultaten worden behaald. Niettemin, ze zijn ideaal om in een voliëre of vogelkamer te huisvesten. In zulke grotere ruimten gaan ze zonder problemen tot broeden over. Hun verblijf moet wel zoveel mogelijk hun oorspronkelijke biotoop benaderen, en worden uitgerust met gras en hoge struiken.

Meestal zitten ze op de bodem. Ze vertonen zelden hun enigszins schokkende, onhandig lijkende vlucht.

De verbondenheid van een paartje is niet sterk. Ze maken zich onder elkaar verstaanbaar door middel van een musachtig getjilp. Alleen tijdens de broedtijd is er een "uck-uck" te horen van de mannetjes. Die roep is vooral in de buurt van hun nest te vernemen. De zachte zang van de man is alleen van dichtbij te horen en bestaat uit zeer zachte, niet onaangenaam klinkende strofen, die binnensmonds aandoen (Mamlock). Hij

houdt zijn snavel vast gesloten en zijn lichaam gaat ondertussen met kleine rukjes naar voren (Hauth.).

Soms is het "gezag" alleen maar aan de veranderde houding van het lichaam en het licht trillen van het keeltje af te leiden.

De geslachten zijn gemakkelijk van elkaar te onderscheiden. Bij het mannetje loopt een smalle, roodbruine streep vanaf het voorhoofd over de donkerbruine ogen tot achter de hals. Deze streep verbreedt zich van achteren en wordt daar tevens iets lichter van kleur. Kopzijden, teugels en keel zijn intensief zwart. De heie bovenzijde heeft een matglanzende, bruinachtig tot zilvergrijze tint. De veren van het vleugeldeksel en de binnenste armpennen hebben witte strepen. De overige, bruine vleugelpennen hebben lichte zomen.

Vlak onder de uiteinden der witte borstveren loopt een zwarte dwarsband, waardoor een deel van de onderste veren bedekt wordt, zodat er een ongelijkmatige bandtekening aan de borst en de zijden ontstaat. De rest van de veren aan de onderzijde is grijsachtig wijnrood. Iedere flankveer heeft, vlak onder de punt, een opzij zwart afgebakende, witte dwarsstreep, waardoor er een geringe schubvorming ontstaat.

De onderstaartdekveren zijn met witte en zwartachtige dwarsbanden bedekt. De staart is bruinzwart, terwijl de twee middelste veren iets spitsler toelopen dan de andere. Bij het wijfje zijn kop- en keelveren bruinachtig zwart en de roodbruine wenkbrauwen smaller. De zwarte bandtekening aan de borst is duidelijker, zodat daar een sterke schubtekening ontstaat. De pootjes zijn vleeskleurig en de snavel is blauwgrijs. De grootte van de vogels is ongeveer 12 cm. Er zijn geen ondersoorten.

De balts begint altijd op de bodem. In het begin zitten beide vogels zo dicht bij elkaar dat de snavels elkaar bijna raken. Vervolgens beginnen ze met de snavels in de aarde te hakken. Na korte tijd huppelt het mannetje om zijn wijfje

heen en gaat dan voor haar zitten. Hij voert dan springende bewegingen uit, eenmaal naar links en eenmaal naar rechts, in de vorm van een kwart cirkel. Het tempo neemt gestadig toe. Soms houdt hij daarbij een halm in de snavel. Heeft het mannetje het hoogtepunt van deze baltsbewegingen bereikt, dan probeert hij haar te treden. Na de eerste baltsdans vliegt het popje echter even weg en gaat op een tak in de onmiddellijke nabijheid zitten. Daar gaat het mannetje dan ook naar toe. Nu wetten beide vogels hun snavel aan de tak. Pas na de tweede of derde baltsdans heeft het vrouwtje lust tot paren. Ze toont dat door haar staartje ritmisch op een neer te bewegen (Pilz).

Evenals in de vrije natuur bouwen de vogels hun nest op een hoogte van twee meter (hoger is de voliëre meestal niet), maar soms ook dicht bij de bodem. In het laatste geval vlechten ze het nestmateriaal tussen het gras. Dit is een overblijfsel uit hun oorspronkelijke biotoop, waar ze op deze manier hun nestje tegen harde wind beschermen (Immelmann). De bodemonderlaag van het

nest maken ze overwegend van kleine twijgjes, terwijl ze voor de bouw van de koepel de voorkeur geven aan kokosvezels, plantewortels, rietstengels, denennaalden en halmen. Het nestmateriaal wordt door beide vogels verzameld en verwerkt. Soms is het wijfje ijveriger met de nestbouw bezig dan het mannetje. Het binnenste maakt ze meestal alleen. Voor de bekleding verzamelen de vogels kleine stukjes plantewortel, wollegras en fijne veertjes. Vaak worden ook kleine stukjes houtskool voor bekleding van de ondiepe nestkom gebruikt. Ook die stukjes houtskool zijn kenmerkend voor hun aanpassing aan de biotoop. In hun stamland zal het nest meestal van spinifex-gras gemaakt worden, en houtskool of stenen beschermen het legsel tegen de harde uiteinden hiervan.

Het nest is binnen vier dagen af en heeft dan een doorsnede van 10 cm (Kujawa). Zelden bouwen de vogels hun nestje in korfjes, nestkastjes of iets dergelijks. Als de kweker ze wil gebruiken moet hij

ze in dichte struiken ophangen. Direct na het gereedkomen van het nestje begint het wijfje haar eieren te leggen. Het legsel bestaat uit vier tot vijf eitjes. Vanaf het laatste ei wordt er gebroed, maar reeds vanaf het eerste eitje houdt het wijfje zich langere tijd in het nest op. Met tussenpozen van ongeveer twee uur wisselen beide vogels elkaar bij het broeden af. 's Nachts broedt alleen het wijfje en zit het mannetje in de buurt van het nest. Tevoren jaagt hij alle medebewoners uit de omgeving van het nest weg – overigens zonder al te veel agressiviteit te vertonen. Na 13 tot 14 dagen broeden komen de geheel naakte jongen uit. Hun huid is donker vleeskleurig (Pilz). Als opfokvoer krijgen ze verse mierepoppen, motlarven, meelwormen, gekiemde gierst en eivoer. Ook nemen ze – evenals buiten de broedperiode – verschillende soorten gierst, gras- en onkruidzaden, die men eerst kan laten ontkiemen. Bijzonder graag eten ze zaden van *Poa annua* (straatgras). Vogelmuur, zachte spinazie

en sla-bladen mogen nooit op het menu ontbreken. Zowel het mannetje als het wijfje voeren de jongen in het nest. In de opengesperde bekjes is de hoefijzervormige keeltekening te zien. De papillen in de snavelhoeken zijn intensief korenblauw (Pilz). Aanvankelijk lossen de oudervogels elkaar bij het hoeden van de jongen om het half uur af. Ongeveer zes dagen na het uitkomen verkleurt de huid van de jongen op rug en vleugels en wordt donker roodbruin. Daar komen na zeven dagen de eerste veerschachten door. Na nog eens twee dagen gaat meestal eerst het linkeroog op een kiertje open: na elf dagen zijn beide ogen open. Tegelijkertijd breken de veerschachten op de kop door.

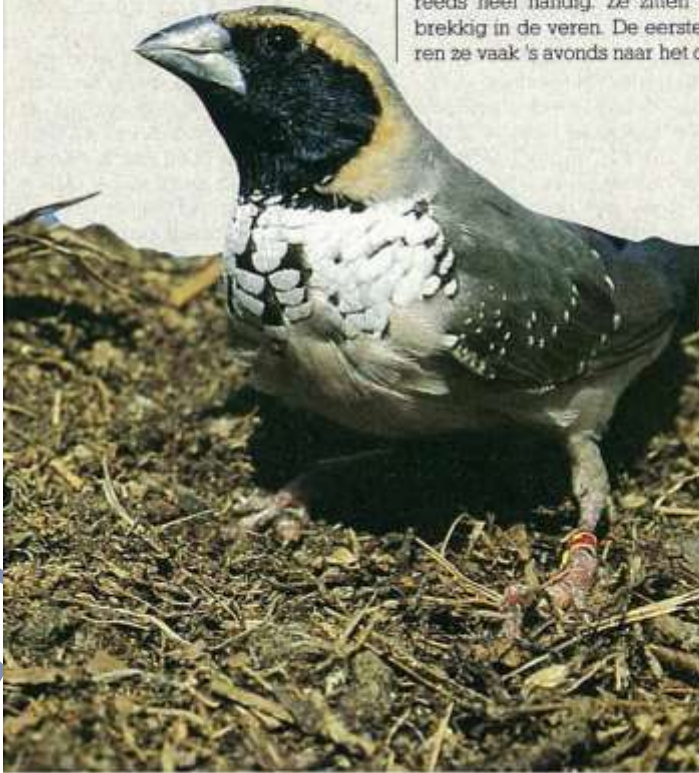
Krijgen de jonge vogels goed en afwisselend opfokvoer aangeboden, dat rijk is aan voedingsstoffen, dan verlaten ze na 23-25 dagen het nest. Ze blijven dan de eerste week op de bodem tussen graspollen, en bewegen zich daar reeds heel handig. Ze zitten nog gebrekkig in de veren. De eerste tijd keren ze vaak 's avonds naar het ouderlijk

nest terug om daar de nacht door te brengen.

De jongen hebben een grijze bovenkop. Kopzijden en keel zijn donkerbruin. De geelachtige bruine kleur van de borst gaat bij de buik in lichtgrijs over. Rug, vleugels en staart zijn donker grijsbruin. De snavel is bruinachtig zwart. De pootjes zijn donker vleeskleurig.

Als de jongen om voedsel bedelen, draaien ze hun kopjes opzij en heffen tegelijkertijd hun linker- of rechtervleugel naar boven. Daarbij stoten ze hun bedelgeschrei uit, dat klinkt als "tsjip" of "tsjêp". Ongeveer acht dagen na het uitvliegen proberen ze zelf te eten. Ze zijn dan na nog ongeveer een week zelfstandig. Jonge Witborst nietvinken hoeven niet van hun ouders te worden gescheiden, daar er niet snel ruzie tussen ouder en jongen zal ontstaan. Zodra de ouders echter met een nieuw nest beginnen is het aan te raden dit wél te doen, daar de jonge vogels onwillekeurig een nieuw broedsel in de weg zullen staan. Door hun hang naar het ouderlijk nest kunnen ze het legsel verstoren.

Met het toenemen van hun zelfstandigheid verdwijnen geleidelijk de korenblauwe snavelpapillen. Na twee weken zijn deze al niet meer te zien. De rui begint ongeveer zes weken na het uitvliegen, het eerst aan de vleugel- en staartveren. Gelijkertijd verschijnen aan weerszijden van de kop de eerste zwarte veren. Ook het borstschild kondigt zich al door enkele veren aan. Toch zal de rui aan kop en borstschild uiteindelijk het laatst voltooid zijn. De rui duurt enkele maanden. De precieze lengte kan al naar gelang het jaargetijde verschillen. Pilz nam bijvoorbeeld waar, dat jonge vogels die in juni waren uitgevlogen, reeds na drie maanden het volwassen kleed droegen. Daarentegen hadden vogels die het nest eind juli voor de eerste maal verlieten, hun rui zelfs na 4 1/2 maand nog niet voltooid.

De Valkparkiet

door Dr. Thijs Vriends

Inleiding

Australische papegaaien en parkieten staan al meer dan 300 jaar in het middelpunt van de belangstelling. Niet alleen zeevaarders, ontdekkingsreizigers, ornithologen en biologen, maar ook de aviculturisten hebben zich door de eeuwen heen met deze kromsnavel ingelaten.

In de 17e eeuw bemerkten zeelieden en reizigers van de Nederlandse Oost-Indische Compagnie reeds vele vogelsoorten op, als zij langs de kust voeren van wat nu West-Australië wordt genoemd; ik spreek liever niet over de ongelukkigen waarvan het schip op de rotsen te pletter sloeg en die op de kusteilandjes aanspoelden.

Het is bekend, dat in 1697 Vlamingh landde nabij de mond van de Swan Rivier; deze benaming overigens werd door hemzelf gegeven omdat hij op die plaats verschillende Zwarte zwanen wist te vangen, waarvan hij er twee levend naar Batavia bracht! Reeds in 1688 had echter Dampier nabij Cygnet Bay in het noordwesten van Australië verschillende interessante vogels waargenomen. Het is dan ook niet te verwonderen, dat in 1699 hij in z'n beroemde ontdekkingschip ROEBUCK talrijke vogels nabij de mond van de Swan Rivier, alsmede in (wat later genoemd werd) de Dampier Archipel in West-Australië aantroef.

Zover is na te gaan werden in 1770 de eerste waarnemingen van vogelleven in oostelijk Australië gedaan door de natuuronderzoekers Banks en Solander, die samen met Cook in de ENDEAVOUR 'down under' (= Australië) aandeden. Het is zeer waarschijnlijk, dat Cook en zijn mensen de eerste Europeanen zijn geweest die in het huidige Nieuw-Zuid-Wales voor het eerst de Valkparkiet hebben waargenomen. Cook bracht verschillende vogelsoorten mee terug naar Engeland; verzamelingen werden gedaan op diverse plaatsen, van Botany Bay nabij Sydney tot aan de Endeavour Rivier in het noorden van Queensland. Het behoeft geen betoog, dat de balgen die naar Engeland werden overgebracht en de grote verzameling vrij accurate tekeningen (waarvan vele in kleur) grote interesse ondervonden, en niet enkel in Engeland natuurlijk! Deze belangstelling werd

vanzelfsprekend nog groter toen de eerste kolonisten zich in 1788 in de directe omgeving van Sydney vestigden; deze periode wordt immers mede gekenmerkt door de intensieve onderzoeken voor leefmogelijkheden.

Wellicht zijn het John Gould en zijn artistiek zeer begaafde vrouw Elisabeth geweest (zij maakte de meeste en mooiste illustraties), die de Australische avifauna onder de belangstelling van zeer velen hebben gebracht. Zij bezochten Australië tussen 1838-40, hetgeen resulteerde in de prachtige, overbekende "vogelboeken van Gould", o.a. "The Birds of Australia".

Ten tijde van Gould moeten de Valkparkieten erg talrijk zijn geweest, want in zijn kenmerkend, wat zware proza, zegt hij: "Ik heb de grond bezaaid gezien met Valkparkieten terwijl zij aan het foerageren waren en het was werkelijk niets bijzonders honderden vogels bijeen op de dode takken van gum-bomen die in de nabijheid van water stonden, te zien zitten; water dat altijd volop aanwezig moet zijn en een belangrijk deel schijnt uit te maken van hun bestaan". Overigens kan men reeds in 1840 (in dat jaar waren de Goulds' nog in Australië) een met de hand geschilderde plaat van de Valkparkiet aantreffen in VOLUME X van THE NATURALIST LIBRARY. In dit deel spreekt men van de Nymfachtige vogel met de rode wangen (Red-Cheeked Nymphious), die wetenschappelijk werd aangegeven met *Nymphious Novae Hollandiae*, Wagler. En ofschoon de benaming ietwat vreemd overkomt maakt de kleurplaat alle twijfel onmogelijk en wordt hier inderdaad de Valkparkiet bedoeld. Toch blijkt dat bij lezing in dit deel de kennis van de Valkparkiet erg gelimiteerd was, want er wordt gesteld: "... de vogel schijnt niet algemeen voor te komen en slechts enkele exemplaren vonden hun weg naar de musea; verder bestaan er geen gedetailleerde notities over hun natuurlijke historie. Het is een bewoner van Nieuw Holland, maar van welk speciaal gebied is ons niet bekend. Het is waarschijnlijk dat deze vogel en zijn soortgenoten het rasores-type vormen van deze sub-familie. Uit de verlengde staartveren van deze soort kan men een overeenkomst of een verre

verwantschap afleiden met de Ringparkieten, zoals die in de illustraties staan afgebeeld".

In dit verband is het wellicht interessant CASSELL'S BOOK OF BIRDS, deel I (eigenlijk een vertaling uit het Duits van dr. Brehm's vogelboek) aan te halen, een boek dat dateert uit het einde van de 19de eeuw en een aantal uitmuntende afbeeldingen van een paar Valkparkieten dicht bij een drinkplaats in hun natuurlijke woongebied geeft. In navolging van THE NATURALIST LIBRARY worden de Valkparkieten ook in dit boek wetenschappelijk aangegeven met *Nymphious Novae Hollandiae* maar daarnaast ook door de toen al veel gebruikte naam "Corella". Nadat een nauwkeurige omschrijving van het uiterlijk van zowel man als wijfje worden gegeven vervolgt dr. Brehm: "... Gould, aan wie we een volledige beschrijving van de Corella te danken hebben, ontdekte grote aantallen van deze prachtige vogels in de binnenlanden van Australië. Aan de kust komt men ze, in vergelijking met de binnenlandse laagvlakten, zelden tegen en ze schijnen ten oosten van Australië talrijker voor te komen dan in het westelijk gedeelte van dit werelddeel. Tijdens de zomer nestelen de Corella's in de buurt van de rivieren de Hunter en de Peel, alsook andere die in noordelijke richting stromen, zodra ze geschikte bomen kunnen vinden. Na de broedperiode verzamelen ze zich tot onnoemelijk grote zwermen, die hele streken van het land bedekken, of strijken bij honderden neer op de overhangende takken van de eucalyptusbomen... Ze zijn verzet op graszaden, maar kunnen zonder water niet leven, zodat ze steeds in de buurt van rivieren blijven..."

Tot dusverre was er natuurlijk nog geen enkel boek verschenen waarin de Valkparkiet als kooi- en voliërevogel werd beschreven. In het begin van de twintiger jaren werd echter door het tijdschrift *Cage Birds* een boek van een zekere heer C.P. Arthur gepubliceerd met als titel *BUDGERIGARS AND COCKATIELS* (Grasparkieten en Valkparkieten); in dit werk werd de Valkparkiet met de wetenschappelijke benaming

Calopsittacus novae-hollandiae aangegeven. Naast "Cockatiel" worden er nog enkele namen genoemd, zoals "Crested Ground Parrakeet", "Grey Parrot" en "Yellow Top-knotted Parrot". Merkwaardig is, dat de benaming "Cockatoo Parrot" nog niet werd gebruikt, een benaming waar we verderop over komen te spreken. Het boek van Arthur betreft een groot deel van z'n informatie natuurlijk uit het boek van Gould; voorts wordt gesteld: "... met uitzondering van de noordoostelijke hoek van Queensland komen ze in praktisch geheel Australië voor. In Australië staan ze bekend als de Quarrion en de Top-Knot Parrakeet..."

Over de wetenschappelijke benaming –waaroever later– maar ook over de Engelse benaming is nogal wat te doen geweest. Lange tijd kon men het niet over de spelling eens worden en men sprak van "Cockatiel" en van "Cockateel" (twee ee's). Westley T. Page gebruikt in een later boek, eveneens gepubliceerd door **Cage Birds**, de wetenschappelijke naam *Calopsittacus novae-hollandiae* en de Engelse naam "Cockateel". In de dertiger jaren verscheen er een boek van Allen Silver met als titel **THE PARROT BOOK**, uitgegeven door Marshall Press Ltd. Silver spreekt van Cockatiel (ie) en hij gebruikt de wetenschappelijke benaming *Leptolophus hollandicus*, een benaming die men zelfs in het in 1948 gepubliceerde boek van Serventy en Whittell, **BIRDS OF WESTERN AUSTRALIA** aantreft; zij spreken van "Cockatoo Parrot" en "Weero", waarbij de laatste naam er één van de vele is, die door de autochtone bevolking wordt gebruikt. Volgens Ian Harman (**AUSTRALIAN PARROTS IN BUSH AND AVIARY**, Inkata Press, Melbourne & Sydney, 1981) werd ook de wetenschappelijke naam *Psittacus hollandicus* gebruikt en wel door Kerr in zijn **ANIMAL KINGDOM** (1792), terwijl in Newton's **DICTIONARY OF BIRDS** (1896) te lezen staat dat de naam "Cockatiel" voor het eerst door een vogelhandelaar uit Londen werd gebruikt, maar dat hij (Newton) zelf de voorkeur geeft aan de spelling "Cockateel". Hij vervolgt: "dit is een later gevonden naam, gebruikt door vogelliefhebbers. Deze naam werd bedacht door Mr. Jam-

rach en wordt nu algemeen in Engeland gebezigd, zijnde een verengelste naam voor "Kakatieltje" naar het Nederlandse "Kakatieltje", een naam die op zijn beurt weer ontleend werd aan het Portugese "cacathilo" of "cacatello", hetgeen "kleine kakatoe" betekent". Het beroemde **PARROTS IN CAPTIVITY** van de medicus W.T. Greene, dat in drie delen werd gepubliceerd tussen 1884-1887 (een vierde deel werd om voor mij onbekende redenen nimmer gedrukt, terwijl het manuscript wel gereed lag) geeft "Cockatiel" en *Psittacus Novae-Hollandiae*, Russ. en als synonie-

men *Palaeornis Novae-Hollandiae*, *Leptolophus auricomis*, *Nymphacus Novae-Hollandiae* en *Calopsitta Novae-Hollandiae*, Gould. In de jaren vijftig publiceerde de bekende aviculturist Alec Brooksbank van de beroemde Keston Foreign Bird Farm zijn **FOREIGN BIRDS FOR GARDEN AVIARIES**, en hij gebruikt weer de wetenschappelijke benaming die ook door Allen Silver werd aangehouden. Brooksbank's partner, de heer E.J. Boosey, gaat plotseling, in 1986, in al z'n artikelen en boeken de naam "Cockatiel" gebruiken, naast de wetenschappelijke benaming *Nymphicus hollandicus*, namen die we tot op de dag van vandaag gebruiken.

Ik kan me voorstellen, dat u door de bomen het bos niet meer ziet en eigenlijk weinig geïnteresseerd bent in deze "Babylonische naamsverwarring". Toch kunnen we uit al het bovenstaande enkele gevolgtrekkingen maken en wel dat het zonder meer duidelijk is, dat de Valkparkiet rond 1884 als broedvogel in zowel Engeland als op het vasteland van Europa zeer bekend was onder de naam "Cockatiel". In 1902 schreef David Seth-Smith in zijn boek **PARRAKEETS**, dat de Valkparkiet zo overbekend was, dat een beschrijving niet nodig bleek. ("So well is this Parrakeet known, even to the veriest tyro in aviculture, that a description seems almost unnecessary..."). Bij het begin van deze eeuw bleek uit een onderzoek van Seth-Smith dat naast de Grasparkiet de Valkparkiet het meeste in de Engelse volières werd aangetroffen! Hij stelt zelfs, dat vier en meer broedsels per seizoen (d.w.z. gedurende voorjaar en zomer) mogelijk zijn en hij haalt voorts een voorbeeld aan van een koppel dat tussen de maanden maart en september maar liefst zestien jongen grootbracht, zowaar –voor die tijd– beslist een groot succes.

Het is begrijpelijk, dat de Valkparkiet, zo geliefd en veel gehouden in Europa, ook zijn enthousiaste liefhebbers kreeg in Amerika en algemeen mag worden aangenomen, dat rond de eeuwwisseling ook in de VS Valkparkieten werden gehouden; helaas zijn er geen documenten die dit definitief kunnen bevestigen. Momenteel kan men echter gerust stellen, dat het juist de Valkparkiet is die in de laatste jaren Amerika stor-

menderhand heeft veroverd; ik ken zowel de Europese als Amerikaanse vogelmarkt en ik kan gerust stellen, dat er op dit moment aanmerkelijk meer liefhebbers van Valkparkieten in de VS dan in Europa zijn. Helaas echter is de Amerikaanse aviculturist niet consciëntieus genoeg en neemt hij het niet altijd even nauwkeurig als het om kleurmutaties gaat. Daarnaast moet echter onmiddellijk gesteld worden, dat het juist de Valkparkieten uit de volières van de Amerikanen zijn die wat grootte en gezondheid betreft die uit de Europese kwekerijen vaak duidelijk achter zich laten. Trouwens, ook de eerste mutatie komt uit de VS.

Gould zal wel nimmer hebben gedacht, toen hij in 1840 naar Engeland terugkeerde, dat de Valkparkiet zo algemeen geliefd zou worden. In de beroemde "Jardin des Plantes" in Parijs werden al koppeltjes Valkparkieten in 1846 aan het publiek getoond en het ligt voor de hand, dat broedresultaten zeker voorgekomen zijn; in 1850 werden broedsuccessen behaald in Hamburg en Frankfurt (Duitsland) en... eerst 13 jaar later in de Londense dierentuin. In 1865 werd het eerste geslaagde broed in Nederland geregistreerd; in 1870 in België; in 1881 in Zwitserland; in 1900 in India; in 1910 in Amerika en in Japan in 1920.

Het is ook niet te verwonderen dat de Valkparkiet over de gehele wereld in populariteit wint, waarbij Amerika en Zuid-Afrika duidelijk favoriet zijn. De vogel weet zich uitstekend aan te passen aan klimaat en gevangenschap en alhoewel we momenteel geen importen meer uit Australië, het land van herkomst van de Valkparkiet, krijgen, hebben de vogelliefhebbers uit de gehele wereld zo'n overweldigend bestand gekweekt, dat ieder die het serieus meent met z'n hobby, te kust en te keur de mooiste vogels kan kopen of... zelf kweken.

De Valkparkiet behoeft ook niet alleen in een volière te worden gehouden, want z'n geaardheid is zodanig, dat zelfs grasparkieten of de wat grotere vinkachtigen gerust samen met hem in één verblijf kunnen worden gehouden.

Californische Kuifkwartel

Callipepla californica (shaw) 1798

Tekst: H. de Geus Foto: C. Scholtz

Herkomst

Een zeer bekende volièrevogel is ongetwijfeld de Californische Kuifkwartel. Deze kwartel komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika waar hij vooral voorkomt in het zuiden en langs de westkust. Als u een zgn. "Western" op de televisie ziet, dan kunt u zijn roep regelmatig horen. U hebt dan tegelijk een idee over het landschap waar hij in het wild voorkomt. De open vlaktes met struikgewas vormen zijn woongebied.

Er zijn een achttal ondersoorten bekend die allemaal in kleine onderdelen afwijken.

De vogel die wij kennen zal waarschijnlijk uit een aantal van deze ondersoorten zijn samengesteld.

Beschrijving

Ja, omschrijven is eigenlijk niet nodig. De foto spreekt voor zich! Het hennetje is minder opvallend dan de haan. Het geslachtsverschil is dan ook duidelijk te zien! De grootte is \pm 25 cm.

Huisvesting

In een grote volière komen deze voogels natuurlijk het beste uit. Kwekers houden ze vaak op kleinere oppervlakten. De minimum-maten zijn dan toch wel 1,25 m = 1,25 m.

Het is erg belangrijk dat het hok droog is en goed te reinigen. Regelmatig kampen o.a. deze kwartels met worminfecties en Black-Head (een darm infectie). Dit is de reden dat diverse kwekers deze dieren op gaasbodems houden, hetgeen de besmetting tegengaat.

Broeden

Het hennetje legt 10-14 geelachtige eieren met diverse donkere vlekken en dient dan te gaan broeden. Doet ze dat niet, dan is de broedmachine of een klein krielkipje de aangewezen weg. Halen we dagelijks het gelegde eitje weg, dan kan de hen een zeer groot aantal eieren leggen.

De broedtijd is 22-23 dagen.

Voeding

Speciale eisen stellen ze niet. Met een normaal tropenmengsel nemen ze genoegen. Wil men het wat beter doen, dan kan men wat opfokkorrels II bijvoeren, die men ook aan kippen voert. Ze zullen dan niets te kort komen!

Ook de jonge kwartels kunnen we prima met kuikenopfokvoer groot krijgen. Af en toe een meelwormpje gaat er wel in, maar alles met mate!

De Californische Kuifkwartel is een ideale vogel voor beginners en men kan er veel ervaring mee opdoen om die later toe te passen bij andere soorten! Daar ze af en toe behoorlijk kunnen stinken is het niet aan te raden om ze binnen te houden.

's Nachts zoeken ze graag een hoge plaats om te overnachten.

De ringmaat is 6 mm. Het is niet aan te raden om diverse leeftijden van deze jonge kwartels bij elkaar te zetten, daar de ouderen de jongere kwartels nog wel eens behoorlijk kunnen beschadigen of zelfs doden!

Zebravinken in 50 kleurslagen

Halfzijder

Bij het zien van de foto valt in eerste instantie waarschijnlijk niet op dat de afgebeelde zebravink een rariteit is. Maar wat is er aan de hand? Aan de ene kant draagt de afgebeelde zebravink de uitmonstering van een man en aan de andere kant die van een pop. Of het nu een pop of man is durf ik niet te zeggen. De liefhebber die deze halfzijder heeft gekweekt had hem, toen de eerste kentekenen van het man-zijn zichtbaar werden, in de volière met jonge mannen ondergebracht. Na verloop van tijd, toen er wat vogels moesten worden geselecteerd en deze man werd uitgevangen, dacht de liefhebber een fout gemaakt te hebben want hij meende een pop in de hand te hebben, althans de linkerzijde van de vogel zag er uit als van een pop en daar keek hij op dat moment naar.

Deze zebravink was bestemd voor een handelaar, maar nu ging hij/zij natuurlijk eerst naar de tentoonstelling. Ja en dan zit je als keurmeester natuurlijk vreemd te kijken. U kunt zich mogelijk voorstellen dat van zo'n vogel geen normaal keurbriefje te schrijven is. Dat zo'n vogel gezien mag worden is natuurlijk ook duidelijk. Maar wat is het en hoe ontstaat nu zo'n halfzijder?

De factoren die een zebravink een ander kleurtje of tekening geven dan de wildvorm, heeft men mutaties genoemd. "Een mutatie is een veroorzaker van een verandering van de oorspronkelijke eigenschap". Het aangename van mutaties is dat door middel van een gerichte kweek die nieuw ontstane variaties vermeerderd kunnen worden, mutaties liggen dus erfelijk vast. Ik wil u in deze artikelenreeks beslist niet lastig vallen met de erfelijkheidsregels, maar u moet toch weten dat die erfactoren zijn gelegen in de ei- en zaadcellen van de vogels. Bij de bevruchting smelt een eicel van de pop samen met een zaadcel van

de man met het gevolg dat zowel de eigenschappen van de pop als van de man in het nieuwe jong verenigd zijn. Mutaties moeten dus in het erfactorenbezit van de ouders aanwezig zijn om in de jongen tot uiting te komen. Wij vogelliefhebbers praten in dit geval over split zijn voor een bepaald kenmerk. Bij de ouders (of de over-overgrootouders) moet dus in het verleden eens een verandering in het factorenbezit zijn opgetreden en deze verandering is aan de jongen doorgegeven en op een gegeven moment werd die verandering zichtbaar.

Tekst: Hans Klören
Foto: Ton de Bruijn

Zoals gezegd smelten de eicel en de zaadcel samen en daaruit groeit het nieuwe leven. Dat groeien gaat door verdubbeling van de eerste samengesmolten cel. Vervolgens volgt de verdubbeling van de twee nieuwe cellen enz. Op een gegeven moment krijgen de nieuwe cellen een functie en heel populair zouden wij kunnen zeggen dat een deel van de cellen voor de linkerhelft van de vogel zorgen en een deel voor de rechterhelft. Waar die cellen ook heen gaan, ze zijn allemaal uit die eerste cel (ei- en zaadcel) ontstaan, zodat de informatie die ze bij zich dragen allemaal identiek is. Het gevolg daarvan is dat onze zebravinken er links net zo uitzien als rechts. Bij de halfzijders klopt dit verhaal echter niet. Bij de halfzijders is er dan ook wat gebeurd tijdens die celvermeerdering. De oorspronkelijke informatie heeft tijdens de vermeerdering, bijv. na de vierde vermeerdering, in een van de dan onstane cellen een verandering ondergaan. Het gevolg

hiervan is dat de linkerhelft er anders uitziet (of kan zien) dan de rechterhelft omdat in de rechterhelft de oorspronkelijke informatie niet is aangetast.

Of zo'n verandering ook inderdaad tot uiting komt hangt af van de aard van de mutatie (dominant of recessief, geslachtsgebonden of autosomaal), maar ook daarmee wilde ik u nu niet vermoeien.

Heel populair heb ik u met een paar regels uitgelegd hoe zo'n halfzijder ontstaat. Nu moet u echter niet denken dat zo'n halfzijder veelvuldig voorkomt, het blijven uitzonderingen en het kan zelfs beperkt blijven tot bijv. een klein wit vlekje.

Halfzijders zijn bij alle vogels mogelijk. Persoonlijk heb ik jaren geleden op een tentoonstelling te Amsterdam een kanarie gezien die aan de ene kant groen was en aan de andere kant blauw. Enkele jaren geleden zat op een grasparktentoonstelling te Marum (Gr.) een bonte grasparkiet die geel, groen, wit en blauw was. Ook dit was een duidelijke halfzijder. Bij de zebravinken heb ik er drie gezien. De eerste was een zwartmasker die aan de ene zijde man was en aan de andere zijde pop. Verder een man die aan de ene zijde normaal grijs was en aan de andere zijde grijs pastel. De laatste is de bij dit artikel afgebeelde zebravink die aan de ene zijde grijs was en de mannentekening had en aan de andere kant bruine pop. Het verschijnsel halfzijder is niet erfelijk vast te leggen omdat de mutatie zich niet bevindt in de geslachtscellen. Of met een halfzijder is te kweken durf ik niet met zekerheid te zeggen. Ik verwacht echter dat met deze rariteiten niet te kweken is. Het is ook geen erkende kleurslag en komt derhalve niet voor op het vraagprogramma van de NBvV, toch geloof ik dat deze verschijning in deze artikelenreeks thuis hoort.

Het kweken van Europese vogels

Was het voor enkele jaren terug nog een bijzonderheid als men Europese vogels kweekte, thans kunnen we konstateren dat onze hobby, het kweken van Europese vogels, enorme vooruitgang heeft geboekt. Vooral de laatste jaren hebben we een stijgend aantal Europese vogels kunnen waarnemen, het bewijs hiervan konden we zien op VOGEL '84 en '85 te Breda. Reeds nu kunnen we in kwaliteit wedijveren met onze zuiderburen, alleen wat betreft de kwantiteit dienen we ons nog te verbeteren. Op dit laatste is zeker de huidige vogelwet 1936 van invloed, al zal de eerste stap in de goede richting, het afschaffen van de K-ringen en de mogelijkheid tot het onderling overdragen, zeker een gunstige invloed hebben op de aantallen gekweekte Europese vogels. Onze wens en die van alle liefhebbers van Europese vogels is echter een uitbreiding van het aantal kooivogels met o.a. de Goudvink, de Barmsijs en de Eur. Kanarie. Of deze wens ooit in vervulling zal gaan is tot op heden nog een vraagteken, in 1985 (?) zullen we hierop waarschijnlijk het juiste antwoord weten. Voordat het zover is, dienen wij, kwekers van Europese vogels, ervoor te zorgen dat de huidige Min. van Landbouw overtuigd wordt van onze goede bedoelingen. Natuurlijk willen wij het kweken van verboden Europese vogels niet aanmoedigen, toch willen wij nader ingaan op deze vogels:

DE GOUDVINK: Deze Don Juan onder de Europese vogels, is ongetwijfeld naast de putter één van de meest populaire Europese vogels, dit ondanks het feit dat het verboden is deze vogels te bezitten. De Goudvink is ongetwijfeld één van de meest rustige vogels en gaat bijzonder gemakkelijk tot broeden over, zowel in de broedkooi als in de volière. Door zijn afhankelijkheid aan de mens, bij een goede verzorging, is hij zelfs uitermate geschikt als volièrevogel en "kooivogel". Bij een juiste voeding en goede verzorging zal de goudvink zeker tot voortplanting overgaan.

DE EUROPESE KANARIE: Dit is één van de gemakkelijkst te kweken Europese vogels, dit houdt zeker verband met zijn voeding. De man en de pop zijn in het voorjaar zeer goed van elkaar te onderscheiden, de man is dan nl. overwegend geel op de borst en op de rug geelgroen, de pop is veel meer grijsgeel van kleur. Deze vogels zijn zeer afhankelijk aan elkaar, bij het doodgaan van de één volgt de ander veelal. Met veel geduld gaat deze vogel zeker tot broeden over, zowel in de broedkooi als in de volière. De winter moeten ze wel in een droge ruimte door kunnen brengen. Voor het grootbrengen van de jongen worden wel bladluizen opgenomen, verder voederen zij hun jongen overwegend met onkruiden, vooral het graszaad is erg gewild.

DE BARMSIJS: Deze vogel behoort tot de koude klimaatzone, behalve de kleine barmsijs die zich ook in ons land heeft ge-

vestigd als broedvogel. Het gedrag van de barmsijs komt sterk overeen met dat van de sijs. Het is een gezellig vogeltje en de kweek bezorgt de liefhebber weinig of geen moeilijkheden. Ze worden net als de sijs gauw tam, zodat ze ook in de broedkooi tot voortplanting zullen overgaan. Met de juiste instelling is het dan ook relatief gemakkelijk om grotere hoeveelheden barmsijsen te kweken en zo de vraag in

liefhebberskringen door eigen kweek te dekken.

DE VOEDING: Wij hebben natuurlijk ook onze problemen bij het kweken. Om deze een beetje uit de weg te ruimen zal het voldoende zijn de korte inhoud van deze blz. te onthouden. Onregelmatigheden, slecht voederen, onbevuchte eieren, jongen die sterven in het nest, rode luis enz. zijn de problemen die in het broedseizoen voorkomen en die moeten we kunnen wegwerken. Zo zullen de jaren van de kweek ons leren dat in de broedkooien en de volière, zeer grote fouten zijn gemaakt. De poppen gaan niet over tot broeden en voederen van de jongen enz. enz. Wie zijn vogels omstreeks half maart aanzet tot broeden, met de overtuiging dat het in de goede volgorde verder zal gaan, zal zich, behoudens enkele uitzonderingen, vergissen. Er zijn echter nog steeds "kwekers" die hun eigen weg gaan en zich eenvoudig niet willen laten inlichten.

Een juiste voeding is de basis voor een geslaagde kweek. Een vogel heeft bouwstoffen nodig die hem in staat stellen zijn jongen groot te brengen. Wij als vogelliefhebbers hebben de taak deze bouwstoffen te verstrekken in de vorm van voedingseiwitte en een uitgekende zaadmengeling. Verreweg de meeste van de door ons gehouden

ysel

vogels zijn zaadeters. Desondanks nuttigen zij graag af en toe, maar vooral in de periode dat zij hun jongen groot moeten brengen, insecten (dierlijk eiwit). Willen wij kweken, dan zullen wij ze ook de beschikking moeten geven over dit dierlijke eiwit. Voedingseiwit is een noodzaak voor de opbouw van het vogellichaam en de vorming van het verenpak. In de diverse zaden is dit niet in voldoende mate aanwezig en wij dienen onze vogels dan ook regelmatig eivoer te verstrekken. In de rui- en kweekperiode dagelijks en in de rustperiode 2 à 3 maal per week. Laat uw vogels eerst alles opeten alvorens u ze weer opnieuw voedert, anders nemen ze alleen datgene wat ze het lekkerst vinden en zullen ze onherroepelijk uit konditie geraken. Niet teveel groenvoer en gekiemde zaden verstrekken, hoewel de meeste vogels het graag accepteren. Deze bevatten teveel vocht en hebben te weinig voedingswaarde. Als u er in slaagt uw vogels de juiste voeding te verschaffen, kunt u met alle vogelsoorten kweken die u voordien niet voor mogelijk had gehouden. De diverse teleurstellingen tijdens het broedseizoen komen veelal voort uit een "slechte" voeding en verzorging tijdens de wintermaanden en het voorjaar.

We gaan nu als volgt te werk: reeds in de wintermaanden beginnen we met het in beperkte mate verstrekken van

krachtvoeder en dierlijk voedsel, zodat uw vogels hieraan gewend zijn als het broedseizoen aanvangt. Het niet grootbrengen van de jongen schuilt veelal in een tekort in de voeding. Tijdens de wintermaanden plaatsen we herhaaldelijk het krachtvoeder in de vliegruimte, eventueel verwijderen we de zaadmengeling, die we na enkele uren weer in de vliegruimte terug plaatsen. Dit herhalen we net zolang totdat de vogels het krachtvoeder opnemen. Dezelfde werkwijze passen we toe met het dierlijke voedsel.

DE JUISTE SAMENSTELLING: Diverse samenstellingen worden u voorgeschreven, maak echter maar gebruik van één samenstelling en wijk hier niet van af, zeker de eerste jaren niet. Alleen dan is uw kans op succes gewaarborgd. De samenstelling zoals wij deze verstrekken willen wij u niet onthouden:

We mengen 1 beschuit en 1 hardgekookt ei door elkaar, hiervan geven we 2 maal per week één theelepeltje per vogel. Tijdens het broedseizoen verstrekken we dit iedere dag vers, na het uitkomen van de jongen naar behoefte, liefst 2 = per dag vers. Als dierlijk voedsel verstrekken we pinky's (meelmaden), buffalowormen, meelwormen en miereneitjes. Nadat de jongen bij de ouders verwijderd zijn, geven we geen dierlijk voedsel meer en brengen de hoeveelheid krachtvoeder terug naar 1 theelepel per dag. De jongen krijgen

tot na de rui, iedere dag een theelepel krachtvoeder, dit wordt aangevuld met af en toe wat dierlijk voedsel en in beperkte mate met groenvoer. Dit laatste alleen vers verstrekken en zeer beperkt, dan is het zeker niet schadelijk. Enkele tips voor het komende broedseizoen:

Plaats geen voederbakjes en drinkwater onder de zitstokken. Kweek met gezonde en uitgeselecteerde vogels. Ga niet experimenteren met vitaminepreparaten als vitamine E en tarwekiemolie, ze helpen niet. Het gebruik van alle mogelijke voorhanden zijnde preparaten is een hoogst bedenkelijke zaak.

Wilt u meer weten over dit alles, informeer eens bij de spec. club Europese vogels.

Wildzang

In het volgende nummer kunnen we uitgebreid de nieuwe regeling publiceren die ten aanzien van de Europese kooivogels en met betrekking tot de vogelvergunningen K is getroffen. Gaarne nog even geduld.

De

Voor u bekeken, de "Nieuw-Zeelandse lervogels"

– Callaeidae

Bij mijn bezoek aan Nieuw Zeeland mocht ik ook kennismaken met de zeer zeldzame lervogels. In het Mount Bruce Native Bird Reserve kon ik ze aanschouwen en fotograferen. Ook vertelde een Nw. Zeelandse vogelliefhebber mij zijn ervaringen met deze vogels die hij had waargenomen in de dichte wouden.

De familie Lervogels, **Callaeidae**, is verspreid over geheel Nieuw Zeeland, voor zover ze nog niet uitgestorven zijn staan ze aan de rand van de afgrond.

Tekst en illustratie: G.M. Essenberg

Eén soort is al uitgestorven, nl. de **Huia**, **Heteroacha acutirostris**. Hele aparte vogels waren dit, zwart van kleur met aan het uiteinde van de zwarte staart een witte band. De man was 45 cm en had een spitse snavel, het vrouwtje was 48 cm en had een lange gebogen snavel, de kleur van de snavels was beenkleurig, de poten zwart.

Huia's hadden oranje lellen, die vanaf de mondhoeken liepen.

Vroeger dacht men dat het twee verschillende vogels waren, want de snavels leken helemaal niet op elkaar. Later ging men ze beter observeren en toen bleek dat de vogels toch bij elkaar hoorden.

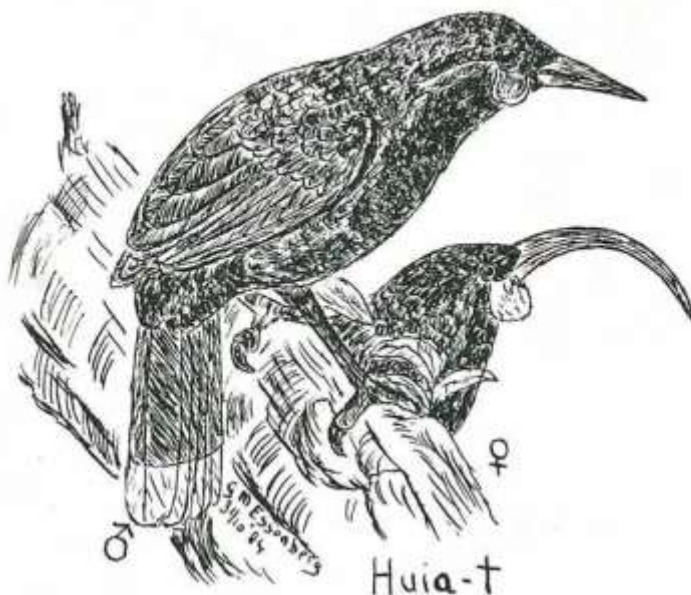
Huia's kwamen voor op het Noorder-eiland. In 1907 waren er nog slechts 2 exemplaren in leven en zover men weet zijn deze vogels nu geheel uitgestorven. Er wordt nog wel eens beweerd, door oude Maori's, dat men deze vogels in de dichte wouden hoorde, maar gezien heeft men ze nooit meer. In het New Zealand National Museum te Auckland en in het Mt. Bruce Reserve, heb ik opgezette exemplaren gezien van deze vogels, indrukwekkend dat wel, maar ik zou ze toch liever in levende lijve hebben gezien.

Huia's kwamen voor in de dichte wouden van het Noorder-eiland, zij leefden vaak in groepjes, meestal op de grond waar zij ook hun voedsel al huppelend en springend bij elkaar zochten. Het voedsel bestond uit vele insecten, zoals spinnen, larven, maden en engerlingen, terwijl ook verschillende soorten bessen werden gegeten.

Het mannetje gebruikte zijn stevige snavel op spechtenmanier om het boombast los te maken, het vrouwtje gebruikte dan haar lange snavel om in de insectengangen naar voedsel te zoeken.

Het nest maakten de vogels in een boomholte of spleet, af en toe ook wel op de grond. Zij legden 2 - 4 eieren, die flets bruinachtig grijs waren met doffe bruine en purperen stippen en vlekken. Deze eieren zag ik ook in het museum te Auckland.

De nog levende lervogels van Nw. Zeeland zijn de Kokako, *Callaeas cinerea* en de Saddleback (Zadelruglelvel) of

Tieke, *Creadion carunculatus*. Beide soorten komen nog sporadisch voor op het Noorder-, Zuider- en het Stewarteiland.

De Kokako, *Callaeas c. cinerea*, komt voor op het Zuider- en het Stewarteiland, hij is 38 cm en blauwgrijs van kleur. De vleugels en de staart zijn donkergrijs, hij heeft een zwart masker voor aan de kop, bruine ogen, zwarte poten en snavel en vanaf de mondhoek bezit hij oranje lellen die bij de aanplant blauw zijn.

De Kokako, *Callaeas c. wilsoni*, komt voor op het Noorder-eiland. Deze vogel lijkt veel op de vorige maar de lellen zijn geheel blauw. Op de foto's zijn deze vogels afgebeeld en ook Mt. Bruce bezit deze ondersoort.

Kokako's behoren tot Nieuw Zeelands beste zangvogels. Ik heb hun gezang gehoord bij mijn Nw. Zeelandse kennis, hij had het opgenomen tijdens zijn vogelobservaties in de wouden. Het was prachtig om te horen, de vogels zingen meestal in de vroege ochtenduren en in de avondschemering.

Tijdens de vogelobservaties werden diverse waarnemingen gedaan, zo kon hij ook op de dia vastleggen hoe Kokako's vliegen, zeer zeldzaam. Meestal lopen en springen deze vogels van tak tot tak, zeer zelden vliegen zij. Soms maken zij glijvluchten van zo'n 60 tot 70 meter.

De vogels leven hoofdzakelijk van vele soorten bessen en vruchten, daarnaast bladknoppen en af en toe wat insecten. Met de ene poot houden zij hun voedsel vast en met de andere trekken zij het aan stukken om het daarna op te eten.

De broedtijd is van november tot maart.

De vogels maken een groot nest op een platform, meestal in de bomen op een hoogte van 2,5 tot 9 meter. Zij gebruiken daarbij twijgen tot 60 cm lengte, verder vele andere zachte materialen. Zij leggen 2 - 3 bruinachtige eieren met bruine en purperachtige vlekken en stippen. (Ongeveer gelijk aan de Huia). Het vrouwtje broedt alleen, na 25 dagen komen de eieren uit. De jongen worden door beide ouders gevoerd met vele bessen en andere vruchten. Op een leeftijd van 27 à 28 dagen vliegen zij uit. In het begin zijn zij nog donkerder van kleur, de snavel en de poten zijn dan nog roodachtig.

Op het Stewarteiland heb ik een jonge Kokako gezien, hij zat goed beschut tegen een boomstam aangedrukt. Deze vogel had wat donkere vleugels, een grijsachtig lichaam en rode poten. Hiervan werd ook een dia gemaakt, maar deze was niet geschikt om in dit blad te plaatsen.

De derde soort die ik zag was de Zadelruglelvel of Tieke, *Creadion carunculatus*.

Ook heel goede zangvogels van zo'n 25 cm grootte. Op het Noordereiland komt de *C. c. rufusater* voor. De hoofdkleur is zwart, alleen de vleugels en de rug, het zogenaamde "zadel", zijn roodbruin. De Noordereiland-soort heeft een gelige band bij de achternek, daar waar de nek in rug overgaat. De vogels hebben een krachtige spitse snavel die donker van kleur is, evenals de poten. Deze vogels bezitten rode lellen.

De vogels van het Zuider- en het Stewarteiland, *C. c. carunculatus*, lijken veel

op de vorige maar missen de gelige band in de achternek.

Op de foto ziet u de Noordereiland Zadelrugielvogel. Evenals de beschreven familieleden, zijn al veel van deze vogels uitgemoord door de ratten, katten en andere ingevoerde roofdierjes. Deze vogels leven hoofdzakelijk van insecten die zij op de grond verwerven. Vaak doen ze dit in paren of groepjes. Naast diverse insecten en larven eten zij ook vele soorten bessen en vruchten. Het nest bouwen ze in een boomholte (zie foto), soms dicht bij de grond, maar vaak ook op een hoogte van 2 - 3 meter.

Als nestmateriaal gebruiken zij twijgjes, varens, grassen en ander fijn materiaal. De broedtijd is van oktober tot januari. Zij leggen 2 - 3 eieren, vuilgeel of bruin van kleur met purperen vlekjes en spotjes. De broedtijd is 21 dagen. Beide ouders voeren de jongen. Zij worden grootgebracht met hoofdzakelijk diverse soorten larven.

Opvallend bij deze vogels is, dat de jongen van de Noordereiland-soort al direct op hun ouders lijken, terwijl de jongen van het Zuidier- en Stewarteiland een soort jeugdkleed hebben. De vogels zijn dan geheel chocoladebruin, al-

leen de boven- en onderstuit zijn roodbruin, ook hebben zij al kleine rode leltjes. Dit jeugdkleed bezitten zij een jaar. De jongen worden dan "Jackbird" genoemd. Zowel de mannetjes als de vrouwtjes hebben dan deze kleur.

Dit waren ze dan, de Lelvogels van Nieuw Zeeland. Ik vond het fijn ze in hun natuurlijke biotoop gezien te mogen hebben.

Literatuur: The New Guide to the Birds of New Zealand.

R.A. Falla - 1982

Wat lezers schrijven

Bont boertje

Naar aanleiding van het artikel van de heer T. de Graaf in het oktobernummer 1984, over de kweek met bonte boertjes, wil ik gaarne het volgende opmerken. De heer De Graaf ziet bij zijn kweekpaar een verschil in kleur. Het zou ook kunnen zijn dat het een vogel van de nominaatvorm, *Poicephalus senegalus*, en een vogel van de ondersoort *Poicephalus senegalus versteri* is. De laatste is namelijk wat donkerder groen en op de onderdelen meer oranje rood. Voor wat betreft de kopstudie meen ik te moeten opmerken dat mannen vaak een gelijke kop en snavel hebben dan poppen. Vandaar ook dat ik ten aanzien van de vaststelling van het geslacht het liefst een endoscopisch onderzoek zie. Zelf kweek ik bonte boertjes in een Duett papegaaienkooi met het blok van 25 = 25 = 35 cm, aan de binnenkant van die kooi. Twee jaar achter elkaar legt de pop op of omstreeks 15 augustus het eerste ei. Het legsel bestaat gemiddeld uit drie eieren welke altijd bevrucht zijn. Na 26 dagen broeden komt het eerste jong uit en de rest volgt dan om de twee dagen. Ik voer voornamelijk gekookte of halfrijpe mais, appel, brood, trosgierst en zaden. Op de twaalfde dag worden de jongen geringd, ringmaat 7 mm. Na ongeveer acht weken legt de pop dan weer eieren en als ze uitgelegd is haal ik de jongen van het vorige broedsel weg. Ik voer die jongen dan wat bij maar al vrij snel eten ze zelfstandig. Mede hierdoor zijn mijn jongen dan ook vaak erg tam. Het kweekkoppel was, toen ik het aanschafte, handtam totdat ze met broeden be-

gonnen. Ineens was die tamheid weg en werden ze zelfs agressief.

H. Weitering, Rijksstraatweg 220c, Haren.

Hand opfok

Met veel aandacht lees ik, als verwoed vogelliefhebber, altijd de ervaringen met het kweken van vogels. Wat mij opvalt is, dat als kwekers om wat voor reden dan ook zelf hun jonge vogels moeten voeren, zij dat doen met een verbogen theelepeltje. Zelf breng ik, als vrouw van een vogelliefhebber, menigmaal een jong vogeltje, agapornide, met de hand groot. Soms als de noodzaak daartoe aanwezig is maar ook wel omdat het machtig mooi is zo'n jong diertje te zien opgroeien. Bovendien worden dergelijke vogeltjes erg tam en aanhankelijk. De bestanddelen van het voedsel maak ik heel fijn in een schone koffiemo-

wat aan om vervolgens de jonge vogels len en met wat Roosvicee leng ik dat met een insulinespuitje te voeren. Als je dat spuitje na gebruik in het water laat staan blijft het altijd soepel. Het water dient meerdere malen per dag ververst te worden. Al zijn onze agaporniden nog zo klein, ze zijn gek op een stukje fijn geprakte banaan en ook wat sinaasappelsap door het voer vinden ze erg lekker. Een van de door mij met de hand grootgebrachte agaporniden is inmiddels zelf moeder geworden. Ik vond het leuk om voor wat betreft het gebruiken van een voederspuitje dit nog eens onder uw aandacht te brengen en tevens vond ik het aardig te laten weten dat ook de vrouwen van de vogelliefhebbers graag hun vrije tijd met de vogels doorbrengen. Nog veel succes met uw mooie blad waar we altijd weer van genieten.

Mevr. Hudson, W. de Withstraat 55c, Amersfoort.

Prachtvinken kweken in buitenvolière

Wie doet mee?

Waarom worden er zoveel Australische prachtvinken gekweekt onder zeer ongewone omstandigheden en bijna geen onder normale Nederlandse omstandigheden?

Tja, daar zijn wel een paar redenen voor op te geven, maar die zijn u wellicht ook al bekend. Het kweken onder Nederlandse omstandigheden is tamelijk moeilijk en nog riskant ook, terwijl het een klein kunstje is om gouldamadines te kweken als je over een grote kachel beschikt en de Japanse meeuwjes als

broedmachines willen fungeren. Als dan ook de prijs nog aantrekkelijk is heeft dat naar mijn gevoel weinig of niets meer met de liefhebberij te maken, maar meer met commercie. Het ergste van dit alles is echter dat geen enkele vogelliefhebber iets met deze in een kunstmatige en onnatuurlijke omgeving opgegroeide jonge vogels kan doen omdat ze geen enkele weerstand hebben tegen koude, vocht, etc... Ze zijn voor de volièrehouder helaas tamelijk waardeloos. Waarom zouden we echter

niet eens gezamenlijk proberen om een aantal soorten Australische prachtvinken in de buitenvolière te kweken. Dat is met vele andere van oorsprong tropische vogels toch ook gelukt. Denken we maar eens aan de zebra-vink, japanse meeuw, allerlei soorten duifjes, parkieten etc... Maar ook de diamantvink en de spitsstaartamadine zijn een goed voorbeeld. Daarvan worden er jaarlijks al aardig wat in de buitenvolière gekweekt. Ook met de gouldamadine, cerasamadine, bichenow en alle andere prachtige vogels die nu nog als moeilijk bekend staan moet dat kunnen lukken.

We zullen er echter wel moeite voor moeten doen en ons offers getroosten. Overigens, zijn dergelijke vogels wel zo moeilijk? Het enige is waarschijnlijk de acclimatisatie. Van de voeding is immers genoeg bekend en voor een tochtvrije huisvesting kunnen we zelf zorgen. We hebben steeds nagelaten om deze vogels de gelegenheid te geven een goed weerstandsvermogen op te bouwen, ze voldoende sterk te doen zijn om ons klimaat te verdragen. Daarom worden ze als zwak en teer bestempeld. Het moet kunnen lukken om jonge vogels aan ons klimaat te doen gewennen. In de streek waar ze oorspronkelijk van-

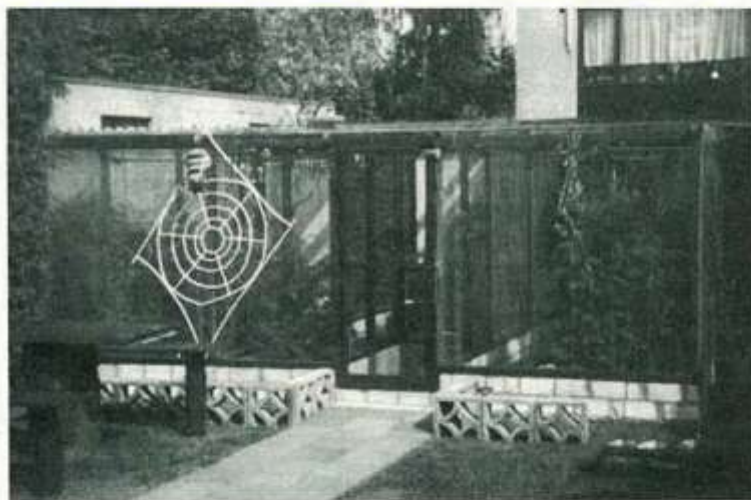
daan komen, Australië, kan het in de winter ook guur en koud zijn. Weliswaar mogen we ons daarbij geen strenge vorst voorstellen maar een vergelijking met ons gure herfstweer is goed mogelijk. Dat weer vormt voor de daar levende vogels geen probleem en het zou dus ook voor de vogels in onze handen geen probleem mogen zijn. Bij strenge vorst dienen we weliswaar maatregelen te nemen, ofschoon onze Belgische vriend Van den Bergh vertelt dat zijn goulds zelfs dagelijks in de sneeuw gingen zitten. Ik heb nog weinig ervaring met deze vogels maar ik vind ze veel te mooi om ze enkel maar in een verwarmd kooitje te kunnen bewonderen. Waarom niet geprobeerd om ook deze vogels op de normale manier te kweken. Die pogingen zullen beslist wel tegenslagen opleveren. Er zullen echt wel vogels doodgaan. Exemplaren die het in de buitenvolière echt te kwaad hebben, kunnen we tijdelijk in een droge en minder koude ruimte huisvesten. Offers zullen we ons moeten getroosten maar we laten ons daardoor niet afschrikken. Vroeg of laat moet het lukken van een koppel in de buitenvolière jongen te kweken. Die jongen groeien dan in diezelfde ruimte en onder diezelfde

omstandigheden op en verkrijgen dan vanzelf meer weerstand. Hebben we eenmaal jonge vogels grootgebracht dan is het zaak er voor te zorgen dat die uitsluitend terecht komen bij kwekers die ook serieus met het kweken in buitenvolières bezig zijn. Die kwekers moeten elkaar dan wel kennen. Laat ik voorop stellen dat ik echt geen nieuwe speciaalclub wil oprichten, dat lijkt mij in deze overbodig. Ik zou echter wel op prijs stellen contacten te leggen met een aantal serieuze collega's die Australische prachtvinken uitsluitend in de buitenvolière willen kweken. Die contacten hebben dan de volgende voordelen: garanties dat de gekweekte vogels behouden blijven voor natuurbroed en niet behoeven te dienen als legbatterijen; dat we ervaringen ten aanzien van een dergelijke kweek kunnen uitwisselen; elkaar aan bloedverversing kunnen helpen. Als de inhoud van dit schrijven u aanspreekt, wil ik graag als contactpersoon fungeren. Mijn adres luidt: Dorpsstraat 7, 5133 AD Riel, telefoon na 18.30 uur, 04248 - 1618.

H.A. van Lankveld

De volière van de maand

Zoals bij zo velen, verging het ook bij C.C.J. Noya, Noordsingel 34a in het Limburgse Horst. Volière bouwen, tekortkomingen of probleempjes zien, afbreken en weer opnieuw beginnen. Toch een van de zaken die de liefhebberij best wel levendig houdt. Het eerste vogelverblijf was in zes vakken ingedeeld. Op zich is daar weinig tegenin te brengen alleen het wemelde van de muizen die kennelijk moeilijk bestreden konden worden. Vooral dit laatste was aanleiding om de zaak voorzichtig te slopen en een nieuwe volière te bouwen. Voorzichtig slopen, omdat al het materiaal voor de nieuwe gebruikt zou worden. Vrouw en kinderen werden ingeschakeld om alles spijkervrij te maken en zie daar, voor wat betreft materiaal kwamen er geen al te hoge kosten meer bij. Nadat een kennis van de heer Noya wat, zoals hij schrijft, grove werkzaamheden had verricht, is hij met vrouw en kinderen aan de wederopbouw begonnen hetgeen ongeveer een maandje duurde. Het gehele vogelverblijf heeft een oppervlakte van 5 bij 5 meter en is 1.80 meter hoog. Het geheel is in twee

delen gesplitst met in het midden een gang van waaruit beide vluchten zijn te betreden. Aansluitend zijn er ook twee binnenvluchtjes. Het geheel is gebouwd op een van groot formaat kalkzandsteen gemetselde fundering. In de vluchtjes zijn wat coniferen en dennen geplant en de vogels voelen zich er dui-

delijk in thuis. In het ene gedeelte wonen de kanaries en het andere gedeelte is bevolkt met wildzang. Aan vogelzang geen gebrek en al met al heeft het gehele gezin Noya weer erg veel plezier van vaders vogelhobby en zo hoort het ook.